

37289

II

Mag. St. De.

P

Teol. 3028.

1869. T. 63. Darjany.

INTERREGNUM

ALBO

SIEROCTWO

APOSTOLSKIE,

OSIEROCIAŁEY KORONIE POLSKIEY,

Po śmierci Najjaśnieyszego Monarchy/

ZYGMUNTA TRZECIEGO

POLSKIEGO, Y SZWEDSKIEGO

KROLA,

W dzień Bożego wstąpienia w Łazánin na wizerunki
podane: a potym drukiem nieco rozszerzone.

PRZEZ

X. IACINTHA MIŁAKOWSKIEGO DOMINIKANA

Theologicy Świętey Lektora, Káznodzieio

Lubelskiego.

Zdowoleniem Starshych,

W LUBLINIE,

W Drukarni, Pawła Konrada, Roku Panskiego,

M. DC. XXXII.

Illustrissimo & Reuerendiss: Dño,

D. IOANNI WEZYK
DEI GRATIA ARCHIEPI

SCOPO GNEZNENSI, LEGATO

NATO REGNI POLONIE

PRIMATI,

ET PRIMO PRINCIPI Domino & Benefa-

tori Colendissimo.

WIELV zacnych person instantia przyniodlamie do
tego I. W. M. P. abym to Sieroctwo Apostolskie: ktor-
em w dzien Bozego Wstapienia na Kathedrze moiey Lubel-
skiej, osierociacy Koronie Polskiej na wizerunk podał y wszy-
tkim y Tobie Drukiem obiawił. Nie dlatego pewnie abys spoda-
nego wizerunku, iaki wzorek piękny na potrzebę, y ozdobę tey
sieroty wybrać miał: Bo coż temu po wizerunku który od Boga
Forma gregis facit? (I. Ps. 8.) Stoi żywot twoy za wizerunek niebieski.
Cnoty, obyczaje, y postępk, za Modelus pobożności Chrześci-
ańskiej. Madrość za Idea prawdziwey Państwa gubernacyey.
Inszego wizerunku nie potrzebuiesz. Podobno tedy dlatego nato-
mie nawiedli, aby ci co po zmarłym Bogobojnie Panu naszym pod
regiment, y opiekę twoię prawem pospolitym są podani: w tym wi-
zerunku obaczyli madrość twoię choć partacko wykonterfetoma-
na: niebezpieczeństwo swoje, y potrzebne na wszelakie niebezpie-
czeństwa warunki. Iesli tak jest: Day Boże aby ten wizerunek,
tak szczęśliwie pobudził serca wszytkich, żeby y madrości twej po-
wolni, y na odpor wszelakiego niebezpieczeństwa, z goda, potęga,

śtuśnością, prętko a ochotnie gotowi byli. Lecz cożkolwiek ci myśleli ktorzy mię do tego wiedli, abym się z tym wizerunkiem przed Mayestat twoy udał. Nie wizerunek ale sieroctwo moje przyimi. Potrzebuie to zawsse opiekuna. Akomuz w opiekę podać się miało, jeśli nie opiekunowi wszytkiego Krolestwa naszego? Dobra relacya takiej sieroty do takiego opiekuna. Jeśli umie Sceptra y Korony piastować będzie umiał y sieroctwa moiego bronić. Podobnoć y niegodnoć y nie zasłużone opieki twoiey, Ale wspomni że y Salomon wielki Monarcha niegodne dzieczko w opiekę przyiał y od tetryni bronił. Wspomni że y Chrystus Pan nad Pany nie tylko możnych Zacheussow, y bogatych Mattheussow, ale y drobne dzieczka wabił pod obronę swoię. *Sinite parvulos venire ad me.* Na wysokich Cedrach nie tylko gorolotni Orłowie ale y drobne siadają ptaśeta, jeśli nie nawierchu, na gałascze przy namniey, abo w miłym cieniu. Już w głowie y na ramionach twoich vsiadł wspaniały y wielki Korony Polskiey Orzeł. Dźwigaś ciężar ie: niechayże y ta sierota moja w cieniu nog twoich przy namniey, iako niegodna upadnie. Ale choćby też Pańskiey opieki twoiey niegodna była. Scegulny affekt y hojny dobrodziejstwa twoie nie raz ale zawsse od Zakonu mego zaznane, a za tego nie wyciągaia ahym przynamniey tym sieroctwem wdzięczność oświadczył Miłości wey łasce twoiey? przyimiże iako Pan to malusieńkie wdzięczności y moiey y wszytkiego Zakonu mego oświadczenie, a z łaski Pańskiey nas nie wypuszczay, patrz wesołym okiem na owieczki, ktore głosu mego słuchaiac, Pana Boga pospółu ziemna proszą abyć y dobrego zdrowia y błogostawieństwa swego na długie czasy wyczat.

Wm. M. W. M. P. y dobrodziejca
Opieczmie żygliwy Bapłan/
y Uniozny sługa Zakonu

INTERREGNVN

ALBO

SIEROCTWO APOSTOLSKIE SY- NOM KORONY POLSKIEY W KAZANI NA WIZERVNK PODANE.

Assumptus est in Calum. MAR. 16.

Młody á dowcipny człowiek / ktory woczy-
stości y światu Bościelnu z nabożnym wrażeniem y rozr-
dnym nabożeństwem obchodzi; czyniąc różność między prostą feri- /
ą a wprawiłgiotwaniem / y wielkimi tajemnicami ozdobionym światem;
ieśli światu y woczytosc dzisiaj Chreściánstwu affektem rozma-
śtał; przynami to że w Niebowstąpieniu Pańskie narobiło iakiegoś
Interregnum w Kollegium / y zgromadzeniu Apostolskim / tak iako
śmierć Brola Pána naszego w Interregnum podala Wyczynę naszą.
Bo cokolwiek się dzieie / y cokolwiek ciepi vtrápióna Wyczyná naszą /
po w Niebowstąpieniu duże (iako nieplonny twierdzić możemy opinia)
pobożnego Monárchy / y Násánniey Bego Pána naszego ZYGMUNTA
Trzeciego Polskiego y Szwedzkiego Brola; toż cierpiato Kollegium y
Kreczopolita Apostolska po w Niebowstąpieniu Pána naszego Chry-
stusa IESVSA Nasywz Bego Monárchy niebá y ziemie / Brolá nad
Brolami światá. Stosujemy rozstanie Brola Pána naszego z Wyczyną
naszą / á rozstanie dzisiaj Chrystusa Pána z Apostołami swoiemi / o-
bácyamy iáwionie że toż sieroctwo pádło ná Kollegium Apostolskie po
Chrystusie Pánu do niebá wziętym; ktore opánowało Koronę Polsta
po Brolu Pánu naszym z światá ná inšy żywot przeniesionym. Opo-
wiedziały nam napzod nieśczęsna y smutna nowina śmierci Brola
Pána naszego / Uniwersáły po wszytkim Krolestwie wysłane; po roz-
staniu Chrystusem Pánem á za niešťsłeli Apostołowie publikowane
Uniwersalowe od onych dwu meżow ktory / *assiterunt iuxta illos in ve-*
stibus albis moriue Viri Gallilaei IESVS assumptus est á vobis in Cae-

Aktor. 7.

lum? Stały zaprawde te słowa za Uniwersal. Po publikowanych Uni-
wersalach sierota znalazła się być Koroną naszą a nader utrapioną / bo
straciła y Oycę który o potrzebach jej rządził / y Panną którą nią rządził /
y Hetmaną który ją od wszelkiego niebezpieczeństwa bronił. A po
Niebowstąpieniu Panną naszego ażeby sierotami utrapionymi nie byli
Apostołowie? Zastępać y my po Królu Panu naszym tak y oni po
Chryście swoim. Żalostna duma Sieremiasza Proroka śpiewać
mogła. Pupilli facti sumus absque Patre. Kiedy się Król Pan nasz z Ko-
roną swoją rozstał / wszystkie strachu y bojaźni nabawił: Lekcie
bowiem widzimy Powiaty / y Woiewodztwa nasze / bo już o obro-
nie granic swoich myśla / y o bezpieczeństwie pospolitem rządzi: Po-
tężone Miasta glorioznej Korony Polskiej / bo iedne dla bezpieczeń-
stwa swojego lud zbierał / drugie Niebezpieczeństwa armii: Cechom mon-
stry y okazy czynić nakazywał: Basty y mury opatrzył: Armie y wojs-
kie do niej rzeczy należące sprowadził. Strach się naosił każdy
słowem y obawia / bo widzimy już y Klepy Kupieckie zamknięte y to-
wary na bezpieczne miejsca oddane: Kryje się dostojni Ziemiannicy z bro-
nią swoją / uchodzą strwożona Sylachcianka z żoną y z kłopotami
swemi. Nie śmie się okazać podrożny furman na gościniec: Boi się
wychylić zabiegły Kapić na Jarmark / leka się wyminąć pracowity kmi-
oś do targu: Owo zgola wszystkie opanowała bojaźń / strach każdego
strwożył. A kiedy się Chrystus Pan dnia dzisiejszego z Apostołami
swoimi rozstał / albo się nie lekali / y nie bali? iedni po śmierci jego kryli
się propter metum ludæorum / bo pewni byli zmartwychwstania / a i-
edni nie bali po Niebowstąpieniu jego kiedy nie pewni byli / y nie-
spodziewali się zwrócenia: Nowi Historycy w Dziejach Apostolskich
że wrocili się od Olimpy góry z której Chrystus Pan do nieba
wstąpił inuocierunt in Czarnaculum. Wstępi w potężny iakże wiegerni /
y tam się z Kłopotem Panną y z innymi białemigłowami / bojaźnią
zamknęli. Po śmierci Króla Panną naszego silne iura. Ostały sady-
liminialne Trybunały / niedochodzą Kół / już teraz zwołają y swowol-
nikowo pro lege pro ratione voluntas. Po Niebowstąpieniu Panną na-
szego możemy rzec że Apostołowie (miałoby prawo Mojżesowe)
byli bez prawa: bo ponieważ Duch święty miał dopiero przyść / y na-
uczyć ich omnem veritatem na której się prawo funduje / z tym iedni fun-
damentu y doskonały prawdy nie mieli / trudno y doskonale prawa v

Ierem. 5.

Ierem. 20.

Aktor. 7.

Ierem. 16.

nich

nich znaleźć się mogły. Do tego prawo Apostolskie / iako y wszystkie
Katholickie prawdy na dwuogę tylko diliges zawisło / na diliges
Deum, a na diliges proximum, bo in hoc vniversa lex pendet & Prophetæ,
a to ten czas Apostołowie Panscy nie mieli doskonałego prawa / gdyż
im dopiero miał mittere Filius Charisma Sancti Spiritus, bez którego a-
ni Dei ani proximi dilectio być nie może. Podczas Interregnum Pol-
skiego nie słychać tylko wojennej trąby / Wojskowe hełmy / pulki się prze-
chodzą z Rotami / garnie się pod chorągiew żołnierską / Stąca wy-
bierają szufali tamque faces & saxa volant furor arma ministrat. A pod
czas w Niebowstąpieniu Panskiego / ażeby nie było tego wszystkiego? Kto
nie słychał trąb / nie słychał spyta Dawida on mi powie że Ascendit Deus
in iubilacione & Dominus in voce tubæ, kto się o hełmach dowiedzieć chce /
nie słychał czyta Psalm tego w którym mówi: Viderunt ingressus tuos De-
us in medio iuencularum tympanistrarum. Pulki / Roty / Chorągwie /
Żołnierskie a kto przelicy? Capriam duxit capriuitatem ascendens in al-
tum. Wszystkie Roty Oyców Świętych w odchłaniach piekielnych be-
dących w ten czas się pokazały. Rozumiecie że y Stący nie wybierano:
Ascendisti in altum accepisti dona (otoż Stąca) in hominibus. Pod-
czas Interregnum Polskiego wszystkie Korony y Elekcyje diriguie nay-
wyższy Senator y Pasterz Korony Polskiej Jego Mość X. Arcybi-
skup Gnieźnieński / a po Niebowstąpieniu Panskim Naywyższy Se-
nator y Pasterz Rzeczypospolitej Chrystusowej Piotr Apostoł rządził
wszystkim zgromadzeniem Apostolskim bo iako starszy Exurgens in me-
dio fratrum dixit (erat autem turba hominum simul, ferè centum viginti)
viri fratres oportet, &c. Podczas Interregnum Polskiego naybárdziej
traktują o całosci Statutow Koronnych / y dostojenstwie wszystkich
Krolestw / bo iako niektórzy mówią / (ci z fundamentem / ci bez fun-
damentu / niechaj Bog sędzi) że sam tylko czas Interregni, y Statuta
Koronne w klube kładzie / y schorzą na głonkach swoich Wygryznie le-
czy / z tym iedni kiedy tedy teraz / y naruszone prawa do swojej perfe-
kcji przywoźdzą / y granicę Wygryznie bądż to na sławie / bądż też na
gubernacyi leczyć potrzeba. A po Niebowstąpieniu Panskim ażeby
o tym nie traktowali Apostołowie? traktowali naprzód o tym aby
Statut Prorocki w całość zachowany był bo mówili. Viri fratres oportet
impleri Scripturam quam prædixit Spiritus Sanctus per os David, &c.
Traktowali o dostojenstwie Krolestwa kiedy pytali Chrystusa Domine

Marc. 13.

Ecl. in Hy-
mno.

Psalm. 46.

Ecl. in off.

Psalm. 61.

Aktor. 1.

Aktor. 1.

Luc. II.

si in tempore hoc restitues regnum Israel / Pod czas Interregnum Polskiego / Młada Semyki / Conuocacie / Semy / na Elekcyę nowego Krola / zjeżdżają się na jedno miejsce wszyscy Senatorowie y Posłowie Koronni / patrza na Należniejsze potomstwo Krola Pana naszego / wchodząc koregoby z nich na Należniejsze Dycow / im postawie / proponuje bądź tego bądź owego / według upodobania / y sumienia swego ten ktoremu proponować y nominować Krola należy. A po w Niebo-
wstąpieniu Pańskim Apostołowie / zaraz złożyli Semy / y Concilium na Elekcyę dwunastego Apostoła / proponowano dwóch Barsabasa y Matthiasa / obrano z nich Matthiasa świętego. Wierzeżeli Apostołowie mieli swoje Krolestwa bo im rzeczono. Complacuit patri vestro dare vobis regnum, tedyć rzec możemy że ta Elekcyę była nie tylko nowego Apostoła / ale też noui Regis, nowego Krola. Musimy to tedy przyznać każdy ważny y dowcipny głowiek / że Święto dzisiaj / w Niebo-
wstąpienia Pańskiego / jest początkiem Interregnum Apostolskiego / bo zaprawde iakości siębeli cokolwiek się dzieje y odprawować zwykło w Polsce pod czas Interregni, to się działo z Apostołami po w Niebo-
wstąpieniu Pańskim. Tobyscie podobno wszyscy chcieli wiedzieć kto z nas szczęśliwy / czy my pod ten czas Interregnum naszego / czy Apostołowie pod czas sieroctwa swiego. Wygodzie ia pragnieniu waszemu / y na dzisiajszym Kzaniu według słabości rozumu moiego dyktować o tym bede: Jeśli obaczycie że szczęśliwy Apostołowie / starać się będziecie / abyście tymże sposobem co y oni Interregni vestri niebezpieczeństwa wstali. Słuchajcież pilno prosi / bo materia y światu y czasowi terażniejszemu służący y nam wszystkim potrzebna / ia nie zabawie / a wy też sobie nie test / iście.

Monarchia każda y Krolestwo tym szczęśliwsze jest / pod czas zamieszkania zwołającego tego ktore my Interregnum zowiąmy / im lepsze ma warunki bezpieczeństwa swego: abowiem czas takowy nyniebezpieczeńszy jest na Monarchie y Krolestwa / osobliwie te ktore nie idą dziedzięnem / spadkiem / ale dobrowolnym od poddanych obraniem / y podaniem. Niebezpieczny to czas / względem samego Państwa: bo ponieważ własnego Dziedzicę nie ma / każdy godny y niegodny / według upodobania woli swojej pretendować go może: nieuznawając Sedziego żadnego pretensy swoich / jeśli słusne albo nie / nad same potęgę a wolę. W odbieganym gniazdzie każdy ptak byle miał

z to

z to śmiałości y serca / wsięć / ptaśetą swoje lagnąc y wychowywać może / bo własnego nie maś gospodarza ktory ie wstał albo też wlepił. Po-
ki go inшы ptak strzeże / w nim siedzi / potomstwo swoje odchowywa / nie każde się strzydło nań / y na gniazdo iego targnie / ale iako gniazda odbieży / każde ptaśetą o nie pokusić się może / w nim wsięć / odchowywać / ptaśetą swoje lagnąc. Coż są Krolestwa bez dziedzić? Gniazda bez własnych ptaków. A jeśli ktore iako Polskie. To abowiem pod gniazdem / od białego Orła odbieganym / pierwsze fundamenta y Należnie swoje Gniezno / albo Gniezdo nazwane złożyło: od samego miejsca y rozkci nauczone / aby nigdy nie przypuszczało dziedzić / ale było gniazdem wolnym: nie dlatego aby ie wolno było każdemu occupować y wsięć / ale dlatego aby go wolno było Synom Koronnym w tym gniazdzie odchowyw / y temu y owemu ptakowi byle Orlego rodu / ktory & rostro & vngue armatus in hostem porwieżyć. Jako tedy o gniazdo odbieganę / każdy ptak pokusić się może jeśli śmiały. Tak o bezdziedzienne Monarchie / każdy starać się może / nie patrząc jeśli go do tego wiedzie ambicia, albo słusna pretensia. Niebezpieczny to tedy czas na Państwo. Niebezpieczny y na syny Koronne / tak w Szlachectwie / iako też w plebeio statuzrodzone / bo jeśli kiedy iako pod czas Interregnum, zdrowie ich / y dobra / y majątności / y żywot sam nawet strąży / y obro-
ny potrzebnie. Zabity (że od podobieństwa zamiatanego nie odstąpi) ptak od nie lutościwego Strzelca albo od chytrego ptaśetą w siła poimany / albo od drugiego ptaka w pazury drapieżne na pokarm poie-
ty / jeśli ptaśetą zostawil w gniazdzie: O w takim misernie są niebezpieczeństwa. Jeśli głod nie zmorzy / y z gniazda nie wyrzuci / tedy kto dole-
że y pozbiere, jeśli nie zbiora / albo łakomy Jastrząb napadnie / albo bystrooki Sokół poie / albo buiająca Bania wytepi: bronieć się nie mo-
ga / chybą pistylt ym glosem / ratunku nie maś bo opiekun zginął. Toć się dzieje pod czas Interregnum z Synami Koronnymi / nie lutościwa śmierć zabija Pana / Opiekuna y Dycę / a poddani zostają iako ptaśetą w gniazdzie: Jednych niedza y głod przez wstawnie Pulkow / Rot / y Chorągwi żołnierskich przechodzenie zmorzy: drugich nieprzyjacieli / ktory w ten czas gdy sroga nie maś narzędzie wpada / wybierze / y roz-
puszczeniem zagonow swoich spustoszy / y splondere. A szczęśliwy ie-
śli Tyran iako Jastrząb z mocnym y z ostrym pazurem / albo dzika Bania z łakomym gardłem nie przypadnie / y wszystkim nie wytepi. Doznają

A ię

tego

Dubravius
lib. 17.

tęgo niebezpieczeństwa / Niemieckie Państwa y obywateli ich / kiedy pod czas Interregnum przez dwadzieścia lat y dwie trzecie / czterech Potentatów imperium sobie wydzielali / Henryk Thuringus / Swilem / Bataus / Alphons Krol Castelle y Rykard rodzony brat Angielskiego Krola. Tak w ten czas niebezpieczne było imperium / świadczący to napelnienie żołnierstwem wszystkie Provincie / pokropione krwią odłogiem leżące pola / wyniszczone Miasteczka / popalone folwarki. Nie był żaden bezpieczni ani w domu / ani w Mieście / ani pod Chorągwią: Twoie w ten czas nie było twoje ale cudze bo kto chciał wydarł / a cudze mogło być twoje jeśliś mógł a śmiał wydzierać. Wpadł między tych czterech Ethocarus Krol Czech / chcąc być Cesarzem / ale musiał ze wstydem pretensy swoich oddać / y Rudolphowi Grosowi Babesburgeniemu Państwa odstąpić. A co się Niemcy y Państwa ich niebezpieczeństwa / nędze / utraty / smutku / y frasunki na cierpieli / a kto wypowie? Tęgoż niebezpieczeństwa doznała Korona nasza już nie jedne ewigijne Interregni przetrwała / kto czyta Kroniki świadom dobrze / iako y od swoich y od obcych y od przyjaćli y od nieprzyjaćli / nie raz pod taką czas utrapienia bywała. Przypomnij to nam nie że od kilku pretendentów iako od kilku Brytanów obłożona / iednemu się wymykała / drugiego biła / temu smaczna sztuka gęba zatykała / na tego się zamierzała / a od owego zdrada z tyłu zatykała / a czasem w obronie smordowana śledwie dybała / niechce tego z Historikow dowodzić bo kżanie nie Historię pisze. Ze tedy czas takiego zamieszania które my Interregnum zowie / niebezpieczny jest y na Monarchię / y na poddańce / co tyłko z tej miary szczęścia będzie każda Monarchia / y Krolestwo / pod czas takowy kiedy lepiej mieć będzie warunki bezpieczeństwa swojego. Jeśli tedy wiedzieć chcemy kto z nas szczęśliwy / czy Apostołowie pod czas Hierocstwa swojego / czy my y Korona nasza / pod ten czas Interregni y osierocenia swego / trzeba nam wważyć kedy lepiej warunki bezpieczeństwa / czy w Rzeczypospolitej naszej / czy w Kollegium Apostołów: Pieć warunków ja znajdę które pod taką czas chronią Monarchię od osierocenia niebezpieczeństwa. A że tak jest na świadectwo biore wszystkich Polityków. Pierwszy / Dzielność y mądrość tego który Monarchia po zgubionym Panu rządzi y w ratach ię swoich iako prawodziwy opiekun piastuje. Drugi / Zgoda Senatu y wszystkich Synów Koronnych. Trzeci / Potęga. Czwarty. Prędkość w odpra-

nowaniu

nowaniu traktatów. Piąty. Sługność w obieraniu osoby. Dważajmy te warunki tak w Rzeczypospolitej naszej / iako y w Kollegium Apostołów abyśmy obaczyli kto z nas pod ten czas Hierocstwa szczęśliwy y bezpieczniejszy.

Pierwszy warunk bezpieczeństwa każdej Korony jest Prudentia Gubernatoris, Mądrość tego który Korona rządzi.

Socrates on wielki czas swój Philosoph powiedział / że każda Rzeczypospolita też potrzebuje do dostojenia swego okrat do zeglowania bezpiecznego: Okrat niechaj będzie mocno y trwałe / to zbudowane / dobrym żelazem okowane / wszystkimi instrumentami potrzebnymi opatrzone / armatą pełną y dobrą uzbrojone / jeśli nie ma Sternia dobrego y Mądrego / prędko się na stałe wpadłszy rozbije y potrząsła / albo od różnych nawałności y impetów wód morskich zbity zatoni / albo w moc y w rękę nieprzyjacielską przyjdzie / albo wiatrami potężnymi zapędzony w nieznajome Państwa y porty zapłynie: iednak kiedy Sternik dobry y mądry / umie on y stały migać / y w nawałności radzić / y z nieprzyjacielem się potkać / albo przed nim uchodzić / y przeciwnych wiatrów bez wszelkiego niebezpieczeństwa żąć. Tak Rzeczypospolita niechaj się żołnierstwem śmiałym y odważnym dobrze obsadzi / armatą / orężem / y wszystkimi potrzebami / tak do obrony iako też do Woiny należącymi opatrzy / dostatkami pieniądzy bo to neruus belli y moci / jeśli opiekun y rządcą / który nie kieruje mądrością nieżną / albo nauki y dowiadzenia codziennego niezawężał / y według niej rządzić y kierować niechce y nie umie / prędko Rzeczypospolita w niebezpieczeństwo poda: Wiatry domowych dissensy napadną / w cudze porty y Państwa zawieją / różne nawałności nieprzyjacielskich narażono spustoszą / albo ię na stałe iaka trwała nawałność / y w moc poda taktemu / który ię winowez potrząsła. Ale jeśli opiekun osierociąły Rzeczypospolitej mądry y dzielny wolna być może od niebezpieczeństwa / będzie ię ten umiał / y od wiatrów domowych dissensy chronić / y trwać stały z daleką myślą y nawałnościami nieprzyjacielskim zabiegając. Moxil to Antisthenes on dzielny y mądry mąż. Turissimus est murus prudentia quod is nec collabatur nec proditur. Nulla quippe munitio tam munica

quin

Laert. lib. 6.
C. 1.

Sap. 6.

Plut. in La-
cone.

1. Reg. 13.

Eccel: 10.

Emili. lib. 10.
Polido. l. 32.

Quin machinis aut suffocantibus, aut vallorum prodicione capiuntur. Prudentis autem viri decreta sunt inexpugnabilia. Niechaj stawać się Dyamentowe mury w Miastach / y forteczach swoich Monarchowie swiata: Moze to zdrajca bez prace y rozlanie krwi w cudze podać racy / nieprzyjaciel Sturmem dostać / gestemi kulami zburzyć / podkopem nieznacznie wczynionym dopaść / a nioścatek pedarda wysadzić / sama mądrość dzielnego gubernatora / y opiekuna inexpugnabilis od wszystkich fortelow obroni / a podobno te swoje opinie Salomon przecztał / bo też y ten jednego był z nimi zdania / Kiedy mowil: Melior est sapientia quam vires & vir prudens quam fortis. Lepsa jest mądrość a niż siła / mądry potrzebniejszy niż potężny. Kiedy Tymoteusz Cononis syna Athenienzykow pytał / iakiego by im radził na Państwo obracć głowie / tak / odpowiedział. Qui velut Argus Panoptes a fronte pariter atque a tergo esset oculatus. Coby to mądrością swoją wszystkich dojrzał / tak iako Argus oczyma zewsząd obsadzony / wszędzie widział. Wiem y to z Historii / tak Pisma swietego / iako też swieckich / że ile razy Bog wśpędz mogacy ściał Państwa y Monarchie albo karać / albo zgubić / zawołał ię dawal w moc nieświadomym y nie mądrym opiekunom: Krolestwo Izraelskie kiedy Bog Philistynami karał / wiecie kogo im za Krola dał: Saula o którym powiedziano że vnus anni erat Saul cum regnare cepisset, był nieświadomy rzeczy iako dziecie w roku Woysska Tabuchodonozora Krola kiedy ściał przez jedne białogłowe zwolowac y pogromić / odiał pjanstwem mądrość y rozum Holofernesowi / bo wiedział że Rex insipiens perdet populum suum & ciuitates inhabitabuntur per censum prudentium. Wiedział mowić że to napretka zguba każdego Krolestwa / kiedy głowa nie mądra. W Historyach swieckich mało tego mamy: Woyssu Perskiemu tego niedostawało: podobno potęgi: Kilką kroć sto tysięcy ludu bylo moze być wieksza potęga: Podobno dostatkow / nie mieli w co Macedonscy żołnierze kłasc złota y srebra od nich zdobytego / a iakoż na nim zhywało: że głowy dobrej mądrości y dzielności Dariusz nie miał / wszystko Alexander z Macedonami swemi zwolowal / y zwalczyl. Angielcykowie pod czas niezgody francyckiej wpadli do francyi / Krolestwo wzięli / Krola poimali / Konditie pokozili iakie ściał stanowili. A coż to sprawilo: Karzel Gosty / który ieższe w opiece y pod Pedagogiem bedac / mądrości takiey iakiey gubernatcia Krolestwa tego potrzebowała nie miał. Dniście państwo iako

wiele

wiele z tego weterpiato za czasu trothona trzeciego / który ieższe młodziemstwie bedac Państwo obiaz / swiadek jest Olaus Magnus. Dac wono a prawdzio wie powiedziano. Vt tibi terra cuius Rex nie tak w letciech / iako w mądrości y dzielności puer est ac y mądrość za laty idzie bo nie każdy młodziak ante annos animumque gerit curamque virilem. Dzielności tedy y mądrości trzeba temu / który w opiece bierze sierocię ciata Korona.

Nieprzjaźni tego y owsem iawnie wyznaję / że pod ten czas sieroctwa Polskiego / Mądrym y dzielnym opiekunowi / dostala się w moc opuszczona od Oycy swojego Krola Pana naszego / zalosna Rzeczpospolitey naszej Korona: Mądrym y dzielnym mowię / bo naywyższemu Pasterzowi y Senatorowi Korony naszej Jego M. K. I A. NOWI Wzyszkowi Arcybiskupowi Śnieżnienskiemu. Albo go mądrym nie potężnie być Vrzad / Przywisto / y sam Seeb naważet: Booby o tym wotpil niechaj słucha. Z Vrzadu Arcybiskupiego wielkiej mądrości dojdzie / kto wważac bedzie one słowa Chrystusa Pana rzeczone Apostolom. Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. Przyznam się do tego / że ta obietnica y słowa Chrystusa Pana jawię się mi sie zdaly niepodobne. Bo iakoż to Chrystus Pan miał być / y Apostolami swoimi na swiecie aż do skonienia swiata / poniewaz oni żyć nie mieli do skonienia swiata: Wiec iesli to rozumieć się ma o obecności Świebskiej / gdzie y z Apostolami / y ze wszystkich Swietymi Chrystus Pan żyć y mieszkac bedzie / poniewaz ta nie tylko do skonienia swiata / ale na wieki trwac bedzie / niewiem czemu Chrystus Pan Apostolom obecność swoje / nie na wieki ale tylko do skonienia swiata obiecal: Trzeba tedy wiedzieć że te słowa zwlaszcza owy jedno Vobiscum, dwoiakim sposobem rozumieć możemy: Albo intransiue, to jest o samych tylko Apostolach / sine transiue ad posteros. Albo transiue etiam ad posteros, nie tylko o Apostolach / ale y o wszystkich namiestnikach / y Successorach Apostolskich / Arcybiskupach / y Biskupach / Kościół Bozego / nie trzeba tedy tych słow brac intransiue, booby to niepodobna obietnica była iakoż się rzeklo / ale transiue tak że Chrystus Pan obiecal być do skonienia swiata / nie tylko z Apostolami ale też ze wszystkimi Successorami Apostolskimi / którzy beda trwac iako y Kościół do skonienia swiata. Co iesli tak jest: iakoż peronie nie inaczej / tedyć rzecz każdy musi / że y opiekun ośierociacy Wyczynny naszej / iako Successor A-

lib. 8.
Eccel. 10.

Matth. 24.

B

postolski

Rom. 11.

Psalm. 30.

Matth. 10.

postolsti na miejscu ich y wrzód wsadzony / ma obecnego przy sobie
Chrystusa / pod tak zawieszany czas Korony Polskiej. A wiecieś co to
jest mieć obecnego Chrystusa? Jakioby też miał przy sobie od porady za
Instruktora sama Mądrość przedwieczna: onego Boga który sie zowie
altitudo Sapientiae & Scientiae Dei. Dość mądrości w tym opiekunie:
Trudno zbliżyć kogo tak! Nie drzeć nie odstępować. Niechaj się armie
nieprzyjaciół na te sieroty / niechaj wykrzyka / niechaj grozi / naucez
Chrystus tego opiekuną co czynić / byle z Dawidem nabożnym sercem
do niego wzdychał: In te Domine speravi non confundar. Paterczyś i
ta mądrość przy Wzroście. Aleć y nazwisko samo mądrość wydać.
Bo czemuż się Wężykowi w opiekę dostała ta Sierota? Bo to stworze-
nie mądre. Kiedy Chrystus Pan Apostołom swoim pewne dawał Re-
guly y precepta według których żyć / y sprawować się mieli na świecie /
gdy przyszło do mądrości / nie chciał im żadney w tej mierze Reguly y
Constitutuy opisać: ale ich odesłał do Wężow Estote prudentes sicut ser-
pentes. Bądźcie mądrymi iako wężowie / y tak węż y z wężykami iego
dał za Regule y za wzierunk mądrości Apostolskiej. Co ięśli tak jest:
Ktoż temu przeczyć będzie kiedy rzeka że pono Bog dał opiekunem / tej
Sieroty naszej Korony Polskiej Wężyka / iż wiedział że to głowiec z
natury prudens sicut serpens, aby mądrego w sieroctwie swoim miał
opiekuną / czyli dla tego aby wszyscy inby Korony Polskiej Potentaci /
byli prudentes sicut serpentes, to jest / a onformowali się mądrości Wę-
żykowej / Choć nie w obieraniu nowego Pana / gdyż to już za wolnością
Szlachecką każdego idzie / przynamniej w zatrzymaniu dostojności
wiary świętej / w wykorzystaniu błędow y Sereśy / w ugruntowaniu
praw Kościelnych / bo ta największa mądrość / kto się o wiary o Ko-
ściół Chrystusow zastawia / według dawnych wierzytkow: Si Christum
discis nihil est si cetera nescis. Si Christum nescis nihil est si cetera discis.
A kiedy to mówię / wspomniłem sobie piękna Allusia / Która ieden
mądry głowiec wzywał / na imię Piusa piatego Papieża. Kłamał
wał Emblemą gdzie były rozmaite sposoby z których głowiec w
stawić się na świecie może. Były tam y Księgi w których słynie pamięć
ta mądrych ludzi Były Kopie / Zbroie / Białawy / nieśmiertelna sta-
wa iedeniące / dzielny y mężny żołnierzom. Były dółka / padzle /
Instrumenta rzemieślnic / rozmaitych / którymi się wstawili dobry
rzemieślnicy. Były Nitry Papieskie / Bapelluże y Dircy Kardynałskie /

Insuly

Insuly Biskupie / Korony y Sceptra Królestwie / y wszystko czyniło-
wiec głowiec na świecie zarobić może / a nad tym wszystkim napisano
trzy słowa. Tu nomine tantum, Ty tylko imieniem. Jakioby chciał rzec
zdobit się żołnierze y sławę kopiami swoimi. Słyna y słynąć będą
na wieki Annibalowie / Scipionowie / Alexandrowie bulawami y
dzielnością swą. Ludzi mądrych wiecna sława w Księgach. Nie
zapomni świat onych Apellew / Titianow / Keupow dla dywnych
stuk malarstich / Ktorem ię Saleria święta ozdobili: ale ty nomine tan-
tum głowiec nie inzego nie miał / samym imieniem słynąć będzie na
wieki / dla tego żeś Pius pobożny. Tej Allusie być ię mogą dnie dzie-
śiętętego / do Mądrego Wężyka naszego. Wiem że w Senacie Pol-
skim nigdy według godności nie wyśławionym / jest dosyć mądrych y
dowcipnych Senatorow / Słyna iedni wymowa łagodna iako Demos-
tenesowski. Drudzy przy wymowie / mają żarliwe serce miłości Oj-
czyzny / iako Ciceronowie. Inby w wojennych porządach y odwazni y
stateczni / iako Annibalowie. Drudzy w podawaniu Sentency y wo-
ta swoich wozni / iako Catonowie. Inby głębokością nauk tak Poli-
tycznych / iako też Akademickich diuini Platonos. Są tam y w Comto-
wersiach wiary Katolickiej tak wielgi Práści iako Athanazyjowski.
Ale kiedy o tym opiekunie osierociącej Ojczyzny naszej mówię przy-
dzie / inż tu Allusia na imię Piusa piatego wzywa: bo minge-
wszy głęboka nauka rożnych umiejętności Która jest ozdobiony: Jamie-
nawby Katolickiej wiary w dowcipny rozum głęboko w ko-
panych fundamentach: Nomine tantum Sława nazwisko wydać
że Prudens, Mądry. Bo wężyk który zawołał był wykorzystaniem mądro-
ści / od samego Chrystusa Pana wzywanym. Paterczyś iako mądrość
wydać y nazwisko. Ale nie mniejsza Herb sławnytej rodziny tego.
Bo coż znaczy ten wąż / który iabłko z krzyżem trzyma w gabie? Kiedy
mi się godziło wymówić to com zamyslił / miałbym ię wlasność y na-
ture tego węża słowy wymalować / ale że nie wszystko słuzi przedstawieniu
mojemu / to co do rzeczy należy poroziem. Wszyscy wiecie że iabł-
ko z krzyżem jest znakiem Monarchii y rożnych Państw świata? Z nim
Monarchow świata malują. Z nim Monarcha nad Monarchami
Chrystusa Jezusa. Podobno dla tego że Monarchie y godności świata / nie
trwale iako iabłko: czyli dla tego że Monarchie y godności świata / nie

B 4

rzekł

Interregnum albo

rzekł Job: Dies mei pertransierunt quasi naues poma portantes. Łódź iabłki w żadnym porcie zatrzymać się długo nie może/ bo ślaby torwar/ gnuś/ przyjdzie go przedko pozbyć/ tak Królestwa Monarchie swiata/ me trwałatężę/ y przytym słowem nadgnać iako iabłko musi/ czyli też podobno dla tego/ że iako iabłko zdac się zwierzęciu piękne/ rumiane/ czerwone/ śliczne/ a wewnątrz roztworzyć/ gęsto między siebie robać. tak Monarchia zda się rzecz wdzieczna/ ozdobna/ piękna/ słowemtoru msta/ ale gdy byś w serce do Monarchy zaprzął y obaczył iako wiele ma robać co go gryzą/ ożalibyś się nieboraczka/ Ołaczegośkolwiec to Monarchowie czynili/ że sobie iabłko za znat obrali/ Niektę ia że nasennu Wężykowi dano iabłko/ krzyżem/ aby pokazano że to Wężykowi musi być, iakoż y są tak maderzy y wiecey/ że dla mądrości swojej godni trzymać w opiece Monarchie y Królestwa. O Boże iako rożnie trzymają to Iabłko Potentaci swiata. Jedni je trzymając z wolności łupia/ ktora się każde Królestwo iako iabłko łupina ozdoba y piękna potrywa. Drugi trzymając je iako głodni gryzą/ kiedy poddanych zębami w dostatkach ich żarzą: i / a wbytko na bankiety zbyteczne/ y misze rozpusty obracają. Insi je zaś w rektu wedzą/ gnoją/ ktory je rożnemu Kacerstwoy/ bluźnierstwoy/ y Berezamui żarząc dopuszczają/ od tych albowiem iabłko Monarchiey każdej wojednicie y gnie. Ale szczęśliwe iabłko Królestwa naszego, ktore się Wężykowi w opiece dostało/ Ten go wcale dotrzymu/ y żądlem swoim wbytkich ktorych je albo z wolności z łupić/ albo Kacerstwoy y Berezamui zwozić/ y zgnocić/ odpędzi: a całe y menarupione da Pan Bog/ jednemu. I Iaiśmiejbych potomkowi zmarłego Pana naszego poda/ y rzecze Omnia poma noua & vetera seruari tibi dilecte mi. A toż masłko śanktu moy wbytkie Iablustę Państwo Korony Polskiej/ y dawno y niedawno nabyte/ całe nie obłupione/ nie zwozde/ nie zgnie. Wob/ wachay/ żayway szczęśliwie. Wrażaycieś iaka mądrość sam Herb opiekuną tego reprezentuje. Szczęśliwa tedy Korona naszą/ szczęśliwe sieroctwo/ szczęśliwe Interregnum, bo mądrego ma opiekuną y dobrego wstrunet wespółierzeństwa swiego.

Jednak kiedy się nam z Apostołami rozmiać przyjdzie/ bezżądności to przypnać musimy/ że daleko szczęśliwsy Apostolowie/ daleko szczęśliwsie sieroctwo ich w tej mierze. Kieżytko ia ale y sam Nawyżby opiekun Korony naszej/ przyma to z nabożeństwa swiego/ że daleko

madręgo

Sieroctwo Apostolskie.

madręgo nad nas opiekuną mają sieroctwa swiego. Wiecie komu ich w opiece polecił Chrystus Pan? Nawyżby Niatce swiecy Pannie nie błogosławionej Marycy: a tego dochodzi y Proroctwa Abakuka/ mowi: ten według Expositiey Grzegorza swiatego: Je kiedy Alimudo manus suas leuauit eleuatus est Sol, & Luna stetit in ordine suo. Kiedy morie Chrystus Pan podmoższy ręce wstąpił do nieba. Eleuatis manibus ferebatur in Caelum, gdy się już słońce sprawiedliwości nad wszytkie Niebiosy wznosiło/ w ten czas luna stetit in ordine suo. porządnie się pokazał miesiąc niebieski. Wiecie co chce mowie Grzegorz swiety/ y Abakukiem? Poki słońce na ziemi świeci żadna Planeta/ żadna gwiazda w rzady się tego nie wdaje/ samo oświeca/ samo żagrzewa/ wszytkiemu się rzeczami opieka/ ma w mocy swiecy zwierzęta tak rozumne/ iako y nierozumne/ tak te ktore po ziemi chodzą/ y po powietrzu latają/ iako y te ktore w głębokościach wodnych pływają. Bo iest pater uiuentium. Dogląda iako opiekun kręgowo we wnętrzościach ziemskich: Drzewa cieplem jego żagrzane kwitną: Owce się rodzą y dojrzają: Trawy y kwiecień po łąkach od niego wonności y zapachy swoje mają. Ale kiedy się słońce z swiata rozstaje/ y już oświecać w ciemnościach zostawia/ komuż opieka spuszcza? Kieżyć a miesiąc iasny y gwiazdami opiekunami zostają wszytkie swiata/ zdoła y opatruić w ciemnościach. Słońcem wszytkiego swiata ale y Apostolow śmych był Chrystus I E Z V S Pan nasz. Ego sum lux mundi. Sam o sobie mowił: on się opiekął/ on oświecał wszytko Emispherium Apostolskie/ ale kiedy dnia dżidiejego: Alimudo manus suas leuauit, eleuatus est Sol. Kiedy do nieba wstąpił gdy już to słońce y Apostolow/ y wszytkiego swiata na misie Emispherium zajął/ a w sieroctwie ich zostawio/ na kogoż opieką swiata y Apostolow spada? Luna stetit in ordine suo. Ila miasiac y na gwiazdy. Wiedzieć chcecie co to za Miasiac/ co za gwiazdy? Nawyżby Panną Bogą rodzielićką Marya/ ta to iest miasiacem bo pulchra ut luna ta firmamentem iest iasnych gwiazd bo in capite eius corona stellarum duodecim. Nie pamiętacie iako w sobie obłubienice/ wolał na nie obłubieniec w Prośniach Salomonowych/ chcąc aby pilnowała sierot w opiece podanych: Auerte oculos tuos a me, quia ipsi me auolare fecerunt. Nie patrz na me kochanku moia/ odwróc oczy twoje odemnie. Czemuż Chryste moy namilży I E Z V miedześ aby Niatka twoia kochana/ na Triumph w Niebożycia

Abac. 3.

Ioann. 8.

Abac. 3.

Cantic. 6.

Apocal. 12.

Cantic. 6.

Gui: apud
Delrium,

Mich. 1.

twoego paterzala? Sodna: aby nasi paterzyc wreselity sie y wciebly ocy
iey/ ktore przez wbytki meke twoie i; y serdecznie placzac wylewaly. A
czemuż iey tey pociechy niedześ pozwolic ale morci. Auerte oculos tuos
à me? Wieczka ia na to odpowiadac/ ale meday odpowie madyr ieden
Doktor: Auerte oculos tuos à me in meos autem conuerte: quia oportet
me ab illis assumptu, paternz tuaz pietatis teneritudine confoueri. Jako-
by dżiał rzec/ uż sie na mie nie zapatruy/ ale na tych ktorych masy w o-
piece/ tych pilnuy/ tych z oki niepuszczay. Jednak aby ten punkt Pi-
sma swietego wdacnieyby byl/ przywiode na ozdobe iego to co klatura-
listowie morcia o Strusie/ ze bestya roznym od inszego ptastwa sposo-
bem mnozy potomstwo swoje: inze ptastwo na gniazdzie wstany si-
dzac/ pierzem y ciepłem przyrodzonym zagrzewa skorupy owocu swote-
go/ y tymże ciepłem ptaseta swoje odchowyywa: Strus sam tylko ocy-
ma dziateczki swoje lagnie: Paterzy wstawicnie nie zmrozuywby oki /
na skorupy miedzione/ wzrokiem ie ocy swoich zagrzewa/ y tym grza-
niem po woli ptaseta swoje mnozy y lagnie: a gdyby gdzie indziej ocy
swoie przez puskwadranśa odwrócic miał/ zaraz Strusietą w skorupie
zalegnione żubna/ niszczey y wniwecz sie obracay. Ocy Panny Prze-
naswiatley możemy przyrownac do ocy Strusich/ nie tylko dla tego
ze na gorze Kalwariy paterzyc na zamordowanego miewinne Syna
swoiego/ wczynily luctum quasi Seruchionum, iaki też wczynil Michas
Prorok placzac na zlosci Samariy y Hieruzalem: Ale też dla tego ze
na kogoskolwiek ocy ma swoiemi nieodwrotnie paterzy/ zara: w sercu ię
lagnie y odchowyywa mile ptaseta cnot swietych y weselacych dostona-
losci niebieskich: od kogo ie odwróc/ wbytko dobre w nim niszczey y
ginie: pod czas w Liebowlapienia Panniego/ odwrócila te ocy od
Collegium Apostolskiego/ w opiekę sobie podanego: a obrociła ie na
Syna z Tryumphem do Liebá wstepuigcego/ me dżwono tedy ze Chry-
stus Pan wola Auerte oculos tuos à me. Nie paterz na miu Oblubienico
moia/ ad meos autem conuerte: ale paterz na Apostoly tobie w opiekę po-
dane/ od ktorych iesli ocy miłosierdzia twoiego y na krotce odwró-
ciś ożiebna/ y iako Strusietą w skorupie od ocy macierzynskich opu-
szczone nuszczey. Paterzcieś iako szesliwce sieroctwo Apostolskie/ ze
sie w opiekę dostalo Pannie Naswiatley/ ktorey y oki spu-
szczay z sierotek powierzonych niedopuszczono. Chcecie wie-
dziec iako to madyra opiekunka? pozna to każdy ktory sobie wspomni

Litania

Litania Koscielna/ gdzie sie zowia Virgo prudentissima. Madyra zapra-
wde bo przedwieczna w sobie nosila madyrosć: Madyra/ bo pod madyr
iey Regiment/ dana byla sama madyrosć Troyce Przenaswiatley Syn
Boży Chrystus 1 E 2 V S kiedy erat subditus illi: Madyra/ bo wnieza-
biegac weselakim mebespieczestwom. Doznał madyr y potezney opie-
ki tey Panny pod czas zamieszania Państwo francuski on wielki Rá-
pitan Byt: hski Alanus nazwany. Potykał sie raz z nieprzyiacielami
Chrystusa Panna y Panny Przenaswiatley (Albigenes to byli Herety-
cy/ ktorzy kacerstwem swoim wbytki francya zarázili) w potrzebie
męszesliwie iakos na plecy iego Eueneus belli, ktory zarwe varius padl/
tak z. z kistą towarzyszwa tylko zostawby / z placu wchodzie musiał. A
iako ia rozumiem/ ze ta y potrzeby y towarzyszwa strata/ a w tym y po-
daniem zdrowia iego w mebespieczestwo / Panna Przenaswiatla
spobowac dżiala/ co za ofnosć w opiece iey miał / ten ktory w Rozar-
niec swiety od Paterzacy mego Dominika swietego przyiaty bedac/
pod chorągwią y opieką iey woiował: gdy uż po przegranej wtarcze/
y po straconym zwycięstwie/ zdrowie obronic a żywot zachowac my-
slac wchodzi/ serceś od nieprzyaciela obkoczony o zdrowiu y o życiu
zwatpis / a przypominajac sobie ze sola salus uicis, nullam sperare salu-
tem, Wbytko oraze ktore zdrowia iego bronie miało/ odrzucil: Patior-
ki Rozanego Wianka wziawby pokleknie: iedno/ drugie y trzecie po-
zdrowienie Naswiatley Panny/ czkajac Heretykow do siebie biega-
cych z morci: dżwona rzec: gdy uż wbytek ratunek y obrona wstala/ sa-
ma opiekunka Naswiatla Panna przy sierocie swoicy stanela. me wby-
rowane Kory/ ani odważne towarzyszwo: nie hartowne groty Usar-
skich Kopy/ ani mierna strzelba smiertelnych dżial y rusznic: ale grad
kamienny na obrone ię puscal/ ktory gęsto z wielkim impetem lecac/
nieprzyiaciel iednych pozabyl/ drugich poramł / y wbytkich oraz po-
mieszczay rozebral: a iako przedm Authorowie pisa / tak wiele tych
kamieni bylo/ iako wiele iest pozdrowienia Anielskiego w Rozanyim
Wianku. Wrażyżze każdy iako to madyra opiekunka / ktora kiedy w se-
laka ssa wstale/ kamienimi samemi iako wbykowanymi Woytkiem bro-
nie wnie sierotek swoich. Szesliwce tedy z tey miary sieroctwo A-
postolskie niż nasy/ bo az y my mamy dobrego y madyrego Dorony na-
swey opiekuna/ ale y ten/ y każdy z nabozenstwa swego ku Pannie Na-
swiatley/ przyzna ze to madyra/ bo przešla madyrosca nie tylko ludzie/

Luc. 2.

Alb. Castell.
in lib. de
de Rosar.

ale

ale narowyże Cherubiny y Seraphiny Hierarchy Anielskich. Przystap-
myś do drugiego warunku.

Drugi warunek bezpieczeństwa każdej Korony jest Concordia Zgoda.

Także to każdej Rzeczypospolitej potrzebna y także każda Mo-
narchia w bezpieczeństwa zachowywa y w bezpieczeństwa broni / a więc
dom tego był dobrze on który powiedział / że Concordia res par-
ux crescunt, discordia maxime dilabuntur. Zgoda małe rzeczy / ostatecz-
nie zgoda wielkie nię żę. Rzeczypospolita każda jest także także ludzkie / kto-
re poty zdrowe po ki humory w zgodzie / także te w zgodzie idą dusza od-
biega / y żywot wstaje / a także żywe w ognie sie trup obraca / powie-
dział Plutarchus. Jest także Tycheus kameń / który poty powierzechu
plywa y utonąć nie może / po ki go w skutki nie potlucze / także go w
kamień potamieć tonie / y na dno spada / powiedział Plinius. Jest
także Granatowe jabłko (boć też z nim Strązy zgode małowa) / które
po ki sie mierospuknie poty terwa w całe / a także go dożęte idęte roz-
sadza / y samo gnie y idęte psuje / powiedział Ripa : Jest także kupa
płaz / który ogulem złamać niepodobna / a także z osobna y podo-
bna y łączna : powiedział Anacharsis Tatarsyn. Jest także podroźna Ra-
ret / albo Kotcy / który jeśli niesworne konie ciągną spodzierać sie
ma wywrotu / ale jeśli zgodliwe / bezpieczny od zlego : powiedział
Dio : Jest także lurnia / której mło słuchac po ki stroyna / ale także sie stro-
ny odstroja / eius concertum eruditae aures ferre non possunt : powie-
dział Augustyn Sowiety : Jest także Armatura Sileria która w ten czas
bezpieczney po niebezpiecznych nawalnościach morskich plynie kiedy
kupa Salothow w raz w raz wiosłami woda sieka : powiedział stare
Adagium par ter remum ducere. Zgroże tedy zgoda y w bezpieczeństwa za-
chowywa y w bezpieczeństwa broni / Monarchye a więc : a me zgoda be-
szę : jeśli wydziera a niebezpieczeń w mój podaje ;

To me zgoda ciuiliś / a kiedy sie do męj przymieśa ową niezgodą i-
dętey Polityki / która w niebezpieczney Koronie naszej zowiemy
Dissidium de Religione. Oś Boże także ta Państwa nięży / psuje / wy-
wraca / puka / plandruje : Tak to czerw który stoletnie deby toczy.
Kdż która y historyczne Żelazo nięży. Tak który nardowosze serce żar-
za.

za. Nie przywodzi na to dowodów bo iasnym są dowodem Państwa
Niemieckiego / które to Dissidium niebezpieczney zgrzyło / roztoczyło / zniszczy-
ło / śmiertelnie żarżiło. A me dżiw : Bo za prawde megodne tak Pań-
stwa także y familie błogosławieństwa Bożego / które to dissidium pote-
pione na refach piastun. Dowodzi tego piękna Consideracja Ruperta
mądrego Doktora / wywodzi ten był w Żydow że kiedy Ociec umierał /
y z światem sie rozstawał Synom swoim błogosławieństwa Oycow-
skie zostawował / a błogosławieństwa im Pańskiego życzyl. Tak wyymł
Izaak kiedy umierał synowi swemu Esau benedicens ait, de tibi De-
us de rore celi abundantiam. błogosławił Jakób kiedy rzekł in pingue-
dine terra in rore celi desuper erit benedictio tua. Tenże wywodzi za-
wał Jakób kiedy umierał życzyl na syny swoje / Congregamini ve an-
nunciem quae ventura sunt vobis in diebus novissimis, congregamini fili
Iacob. Y tak zwolawoży wytych każdemu z nich błogosławił. Sam
tylko Abrahām miał dwuch synow / Ismaela y Agary Egypcyanki / a
Izaak y Sara własną małżonkę swoją / a m tamtemu / a m temu bło-
gosławił mechtal przy śmierci / y wywodzi prawde od wytych O-
cow którzy młutę potomstwo swoje żawziętego zachowac. Co w tym
Abrahām wważał : Czy podobno y Ismael y Izaak nie żasłużyli na bło-
gosławieństwo Oycowskie / y niegodni byli aby im życzyl błogosła-
wieństwa Bożego : Chęciem : Rozumiem redną że to niebezpieczney
dissidium de Religione sprawiło. Ismael młaksey a Izaak młaksey był
religiey. Ten chwalił imia prawdziwego Boga / a tamten sie wdał za
bátwanami. Mechtal tedy Abrahām obiemą błogosławił / dając znać
że familie / Państwa / Domy / Persony / niedy które sie to dissidium me-
szeszney wkradnie megodne są a m ludzkie a m Boskie błogosławie-
ństwa. Y dobry Izaakowie dla slych Ismaelow także dissidium wżęyna-
żęcy błogosławieństwa Pańskiego żażę nie mogą.

Chęć wiedzic kiedy lepsza zgoda / pod ten czas niebezpieczney
sierocema tak Apostolskiego / także y Polskiego : Wważamy / abyśmy
mogli wiedzic kto z nas bezpieczeństwa. W zgodzie Korony Polskiej mo-
wie me wżem / bo jeśli czas ten którego sie pokazać ma me przypie-
doli prorokować bede (a day Boże żę tym był fałszywym prorokiem)
że nam przydzie do takiey zgody / także żę tym żęli wżęp wżęcy
pasterzami. Nowiz wżęcy do pasterzow wżęby sie nam czas poie-
dnac / długoż bedzie tych nieprzyjaźni między nami. Nie mamy wżęcy

Lib. 9. In Ge.
Cap. 21.

Gene. 27.

Gene. 49.

In moral.

L. 2. C. 106.

In Leonolo.

Orat. 39.

L. 2. de Civit.

Dei cap. 21.

nie / dżemy w zgodzie y przyjaźni mieszkać / ludziescie dobry młomu
 kazywody nie czynicie / że owieczęt swoich pilnuiecie y owczarni / nam
 co na tym / wzyńmy między sobą zgoda: pozwolili pasterze: kiedy sie
 iedniac y zgadzając przyšlo / iż wilecy proponing conditio: Chećcieli sta
 Pannowie pasterze zgadzając odpodżcieś psy od was / odrzucicie ie precz /
 medz przy was nie beda / te nas bestye zwami wadzga. Coż my niebo-
 żeta czynic mamy / kiedy od pśoro wśpych me możemy być w pokoju /
 ledwie nas wyżza sąraz wadzga / kedykolwiek sie wkazemy to nas gonią /
 iesli dogonim / zabami po storze śarpają: Nie dādza nam pokoju ani w
 polu / ani w lesie / ani w iāmie / ani w gościnie. Chocbydmy was gā-
 sem dżeli nawiedzić w owczarniach wśpych / wciśyc sie y z wami / y
 z owieczkami wśpygni / to nas sąraz odśactąga. Kiedże przy was te
 bestye nie beda / a my wam wśelaką zgoda milość y przyjaźń obrećci-
 my / kłódzić was w owieczkach wśpych me będziemy / obacyste że
 bedzie przedko brāt a brāt / wśł a pasterz. Takiey ci sie ia zgody oba-
 wiam w Koronie nāsę: Rzekā iedni Synowie Koronni do dru-
 gich / a nam co zwami / o co sie wādźimy / Brāciāsiny / porodziłimy
 sie ze krowie Szlachectiey iako y wy / w iedney Koronie wśpycy mie-
 śkami / pod śrzydłami tegoż białego Orła co y wy woinimy / ied-
 niacieś wolności nāsę / aśfekt przećwoko Wyćzyńnie jārwe śęzery. Tak-
 że y my pierśiami sie nāsem zā wolności Koronni zāstāwimemy. So-
 brā nāsę gotowidmy dla Wyćzyńny strācie / co nam po tej niezgodzie
 lepiey żyć w pokoju. Albo pśy wāsę porwyżucacie albo tego przesirze-
 gaycie żeby nam dāli pokoy / a my zwami w przyjaźni brāt a brāt / po-
 zwolimy nā wśytko. Coż to są pśi: Bāplani / Rāznodżicie / Zākomney /
 to to pśi owczarnie Chryśtufowcy. Bo iesli zlego Rāznodżicie pśem
 memem pśimo świete nazwālo Canes muti non valentes latrare, tedy
 dobry Bāplan dobry Rāznodżicia może sie nazwāć Canis latrans Pśem
 śęzēciācym. A nie zle bōć y Wyćā wśytlich Rāznodżiciow Pātryārche
 mego Dominikā Świetego kiedy Bog dżiał mātce iego we śnie obia-
 wie / w pśielku go podśodnia w gēbie trzymāgcym pokazat / iako
 świādgy Anthonia o uim nāpisanā: Praeco novus, & celicus missus in
 nac. ecclia / pauper falsie Dominicus forma praeusis catuli. Trebā tedy
 z tyś pśoro co gorśych porypedżać / drugim obrośu wśł / a inśych
 pśęstrzegāć aby nam dāli pokoy. Medz nā nas po Rāzāmach nie śę-
 tają / medz y z dālekā me wadzga: medzay nie nāstępinā zāgromādze-

nia

Iśa. 56.

Breniar.
Predicat.

nia nāsę / niechay nas zāmedżią w Zborach / w wierze / w obrzędach
 nāsych a my zwami iednā a iedno brācia a brācia. Nieśęśliwa zgoda
 ktora nāstępinē nā persony co cie z Bogiem zgadzają / gdyś ty z nim w
 niezgodzie. Day Boże abyśmy o tej zgodzie w Koronie nāsę nie śy-
 śeli. Ale obawiać sie przećie trzeba / bo Qui fieri potest vi homini sic a-
 micus, qui Deo est inimicus. Trudnoś sie ten prawdżiwie zgodzić na
 z gśłowiekiem / ktory w niezgodzie mieszka z Bogiem. Nowil Ambro-
 zy swięty. Tym sie tytko cieśemy / że iesze jest w mebie on promieś /
 ktory Saulā z kōmā z stracił / y oślepil kiedy luc. is inuectā. nāstępowāł nā
 Apostoly. Iesze jest w mebie onā potęgā / ktora otworzylā ziemia nā
 Dāthān Chore y Abiron / kiedy Surrexerunt contra Moysen.

Szēśliwōśi w tej mierze Apostołowie: wiecie iako zgodliwi
 byli pod gās sieroctwa swoięgo: Omnes erant perseverantes vnani-
 miter. (iakoż zgoda gśłis) in oratione cum Maria matre I E S Y
 iakoż zgoda sine dissidio Relig. onis, bo kto w zgodzie z Mātę Bożę / w
 zgodzie y z Synem. Szēśliwē sieroctwo. Nie dżiwo że sie przedko do-
 żęćali poćiechy y Duchā Świetęgo. Pāmetali znāć dobrze Aposto-
 wie Pāńscy nā one Dżiś. W cześlā Prorokā / w ktorey mu Bog pokazal
 śęrokie pole zāłożone kōściām ludźmi: a dżęcie ie ożywić / y rozłazone-
 go duchā znawū znińj ślęcyć / wprzod to sprāwił że accesserunt ossa ad
 ossa vnumquodque ad iuncturam suam. Przyślā kōść do kōści / y kāżda
 z nich ślęzylā sie z starcem swoim / wśłāniac to że iako wśłāna y potrze-
 bna dispositia do przyćia strāconęgo duchā / y do ziednogenia rozdżie-
 lonego ciālā z dūśā / nalezy nā ślężeniu spólnym kōści / y zgodzie sta-
 wox że wśytliemī gśłōnkāmī: bo Anima est actus non qualiteunque
 Corporis ale organici tāt wśłāna y potrzebna dispositia do przyćia Du-
 chā Świetęgo iest zgoda y vnitas cordium. Nā te ponete tātā gōlbicę zā-
 wśę zwabiś. Chociażby zgromādzenie / Monārchia / Pāńśwo / obrośi-
 lo sie w kōśnice / iako to pole z dżęćelowe / by ieno dżiśły accedere ossa ad
 ossa zgadzając sie potężnięby w nich persony (ktore kōściām Ręcy po-
 spolitey nazwāć sie mogą / bo iako w kōściach moc ciālā ludzkiego / tāt y
 w potężniębych personach iālā Ręcy pospolitey zāwślā) przedko oży-
 y do swęcy dostonālości przydā / a Monārchia nāz me kōśnica ale strā-
 śnym bedzie Pāńśwem nā świece. Jednā potē tego ślężenia me be-
 dżie / trudno ożyć ma y gśłowiek y kāżde zgromādzenie / dlategoż Apo-
 stołowie byli vnanimis / bo inācy ożywić Duchā Świetęgo. Zgā-
 dnyćie mi ślęchacze moi co zā przyćynā tego / że Duchā Świetęgo Bo-

Lib. 3. Offic.

Añ: 9.

Num: 16.

Añ: 1.

Eze. 37.

Arist. 1. 2. de
ani.

ściot Boży zowie Dominum vivificantem, Pánem ożywiającyim: Pono dlatego że strata dusze naszą iadem grzechu / leczy receptę laski swoięj świętey / y ożywia: Taki jest: ale ia ięszę głębszą wpać nie w tym tancie: Która abyśmy zrozumeli trzeba nam pożytyć iedney prawdy: wey nauki y Philosophow. Sworacie formas znayduia Philosophowie / są niektóre co dant esse tantum, a drugie dant esse & vivere. Nektóre żywota nie dają ale same bytność na świecie / iako formā kámmenia albo zelazā nie czyni go żywym bo y kámmień y zelazo nie żyje / ma tylko od mey same bytność na świecie. Drugie zaś są co y żywot y bytność dają razem tym ktore informują: iako duszą ludzkā jest to formā / ktora nie tylko byt / ale y żywot ciałowi dāie / bez mey żyć y być ciałowi nie może. A coż za różność między nimi: Tā że formā ktora dat vivere zwolazęzā kiedy jest indissolubilis iako duszą naszą (bo tu nie mówię de formis dissolubilibus ktore dają vivere imperfecte), żadnego członka oddzielenego / informować ani ożywić nieumie / żaraz go odbiega / kiedy się od drugich członków odłącza: Widzumi to na oczy że reka odciata y dusze żaraz y żywot samym oddzieleniem traci. Formā zaś ktora dat esse tantum chociażbyś na tysiąc kámmiów materya rozdzielił żaden káwatek esse iuum nie traci. Potuż kámmień w málusieńkie kłuski każda z nich habet iuum esse nie traci nie przez to. Chcecieś wiedzieć czemu Kościot Boży Duchą świętego zowie Spiritum vivificantem Duchem ożywiającyim: Chce wskazać że Duch święty nie jest taki iako formā ktora dat esse tantum, ale jest to formā & Spiritus dans esse & vivere: Żatym iako tā formā non dat vivere nie ożywia / aż wszystkie członki będą nie rozdzielne ziednoczone / a ięśli się który odłączy żaraz go y samā odbiega y żywot mu bierze. Taki Duch Święty non dat vivere nie ożywia umarłych / nie cierpi wtrąconych / nie ratuje wpadłych nie oświeca żadnego zgromadzenia / aż serca y animusie ich wszystkie będą zgodliwe / nierozdzielne ziednoczone / iako członki w ciele ciałowięcym. Umieci te Philosophia Apostołowie dlategoż erant omnes vnam miter cum Maria matre Iesv. zgodliwe y nierozdzielne wszyscy w iednym iże Wierzeimku siedzieli / aby co wskot ten Spiritus vivificans ożywił prawie obymā ich z kłusku: pościęł oświecałych / błęśliwie sieroctwo ich / a y z tey miary nād naszą błęśliwość bo tu widziemy zgodę a żatym y przedkō koniec niebezpieczeństwa / a my ięszę co za zgodā będzie nie wiemy. Przysiępmyś do trzeciego wárunku.

Trz:

Trzeci wárunek bezpieczeństwa každyey Korony iest Potentia potega.

Gdzie tey nie mąs y mądry opiekun / y zgodliwie i Senatorem / trudno co pogac maia / zwolazęzā pod takie zamieszāma Interregnum, ktore się nabarżę na potędze sadzā. Kto w rełach swoiich cokolwiek piastuie zwolazęzā kochānego y pieśzonego / rādy sam sobie dāć nie może gdy mu go wydrzeć drugi zamysła, bo rece ktore ciałowi reformā naturā na obronę / y siebie y dobre swoiich dāć / trzymāmem y piastowāmem potiechy swoięj zabāwia / potrzebā mu ratunku potężnego / albo od zeladnikā y ługi / albo od przyiaciela swego. Kochāna Córceka každyey Rzeczypospolitey iest libertas wolność: pieśgotā to každyey Korony / pod cza Interregnum, rece iā Opiekunā mądrego / y Senatorem mięych piastu / iednak aby tey pieśgoty ktokolwiek albo me obrāził / albo me wydarł trzeba iey brome potężnie / a że własne rece ich trudno temuż dōlāć maia / y skutālego żołnierza / y potężnych wiec bronī nā to zażywać. Ita cuiusque ciuitatis libertas firmē retinetur, si adsit potentia quā hostibus finem illi quē populus resistere possit. Powiedziat Tucridides, Y choć Tacitus był tey opiniey że przy potędze trudno znależć zgodę Arduum est eodem loci potentiam & Concordiam esse. Nie mālā to āborem z drugim okāzā do niezgody / kiedy kto ma w czyn vfać. A że potężny vfa w potędze swoięj / trudny do zgody / bo widzi że ma czyn swego dowodzić. Tędnak potegā przy zgodzie z dāleka meprzyiaciela strāsy. Nemo potentes aggrediturus potest: Powiedziat Senekā. Nie lādā kto nā potężnego vderzy. Mnoż dāleka Herkulesā / potē widziāno ciałam albo macugę w rełach iego / ale kiedy wżiał przesłice / y wrzećiono w reke v swoięj kochanki Omphale / y płochę merwiāsty śmāły się z niego. Bali się Philistimowie Sāmsōnā / potē widzieli w reku iego Asinū Mand. Lulam sięć ośla / ale kiedy go obaczyli nā łonie v Dāle / gotowāli nāń porwōzy y tyk. Goliath on Philistynski mocarz / kiedy me obaczył v Dawida w reku tylko laskę mōw i sam w sobie: A takāś to potegā Izraeliska: zlebyż mō nā psā wymiść. Poczel mu grozić. Nunquid ego can. si tuū quia venis ad me cum baculo? podzięno podż pāstuchō / Dabo carnes tuas volatilibus caeli & bestis terree. Wnet z ciałā twego nārobis Wigōsu bestiom y ptar kōm lākomym. Czegoby był nie rzekł perem / gdyby był albo mied / albo kuse iak w reku iego obaczył / bo Nemo potentes aggrediturus potest. Dobry to wárunek pod cza Interregnum.

Lib. 4. Hist.

Hist. lib. 4.

In Med.

1. Reg. 17.

Chok. in A-
pha. Pol. 1. 2.

Dec. 3. lib. 1.

Lib. 4. Hist.

8. Eth. Cap.
7.

Lib. 19.

Stosujemy teraz potęgę Korony Polskiej z potęgą Kollegium Apostolskiego / abyśmy obaczyli kto będzie silniejszy w sieroctwie swoim / my czy oni / które będzie silniejsze Interregnum Polskie po w Nieborżan-
cu Krolu Danu naszego / czyli ich po w Nieborżanpieniu Pańskim.
Potęgę iakoż pęga Politycy trzech rzeczy potrzebuie / Militiam, Pecuniam, & federa, Żołnierstwa / Dostatkow / y Pieniedzy / a przyiążni albo przymierza z pogranicznymi sąsiadzy / albo też z Pa-
ny y Monarchiami wielkimi choć odległymi : Żołnierstwo potrze-
buie do potęgi / bo Militi armato nihil secum prater Instrumenta belli
portant: nil inuium aut inexpugnabile est powiędział Lilius. Nie
miał nic tak trudnego y potężnego czegoż Żołnierz wybroiony nie do-
beł y niezwyciężyl. Potrzebuie pieniądze y dostatki. Bo neque quies gen-
tium sine armis, nec arma sine stipendiis, nec stipendia sine tributis haberi
queunt: mowi Tacitus. Alexandrowi wielkiemu rzegono Hattis pugna
argenteis & omnia vinctes. Srebrzem wojny a wszystko się wiąże meo-
prze. Potrzebuie do potęgi y Federa, przyiążni wielkich bądź to ograni-
cznych / bądź też odległych Monarchow / perfecta namque cum multis a-
micitia nemini nocere potest rzekł Aristoteles. Nie sąsiadzi nigdy pra-
ródziwa przyiążni. A ktoż w te trzy rzeczy będzie silniejszy Koronę Polska/
czy Kollegium Apostolskie?

Przyznam iż to że miała dość odważnego żołnierza Koro-
nę Polska. Dział kiedyś okrag świata przed Rycestwem w tych
tu Trionach zrobyonym / y zwycięzonym. Z tychże Trionow wy-
pādli oni waleczni Gothowie / Wandalowie / Sauromathowie /
ktory proporce rozściągając po świecie / wszystko potężna ręką swoją
trzymał / czego pradka mogła ich dobiegła. Doznaly ledwie przesłone
Waypła Turckie / Tatarskie / Bisurnianskie iako potężna ręką swoją
moce / iako hartowana zbroja / kopia iako murena / iako ostrza śablę Żo-
łnierza Polskiego / kiedy nie jednemu zawooy z głowa o raz śablę Polska
ścinała / a kopia serce przebijała. Piše Pier us Valerius. Ze stary Egi-
pcjanie kiedy chcieli malować potęgę iakiego Państwa y Monarchey
wielkiej / tedy żaywali strzydel Orlich / a to dla tego że strzydła y piora
Orle iako naturalistowie piše są tak mocne że aliarum avium plumas si
commisceantur inerire & quodammodo deuorare videntur, iako przy nich
położysz piora iniego ptastwa wniwec się obroca / zniszcza / żeby drugi
rozumiał / iakoby były od nich pożarte. Tak Monarchia y Krolestwo

potężne / mowili i iako strzydło Orle / inże piora / Proximie / kie-
stora y Państwa wniwec obroca potęga swoją y poiera. Nicżay ten
Eroglif kto chce inżym Monarchiom y Państwom przywołać : ia
to do Żołnierstwa Monarchey Polskiej stosować bede. Alz Aquila,
Strzydła Orle / Żołnierstwo Polskie / bo iako Orzel zgegofolwił do-
goni y wlowie myśli / strzydel przedki do tego żaywa / tak biaty Orzel
Korony Polskiej / ktoreżfolwił nieprzyaciela dcał albo dogoni / albo
pazurami zawooy / żołnierstwa swego przedkiego raczył na to ochotni-
kow iako strzydel żaywa / ściaily też w cudze Państwa y włości wle-
ciec temu strzydłami latał. Zaprawde strzydła to onego Orla Polskie-
go / ktory niezmarzgonym okiem wiały światy patrzy a przedtym ie-
kze lepiey patrzył / w iasne słońce Troycy Przenawiał. Strzydła
to onego Orla / ktory po dżikich polach / y mieswiadomych gościncach
goni / nie raz drapieżne ptastwo Bisurnianskich Tatarow. Strzydła to
onego Orla / ktory pazurami swemi dobrze żajał / y pięknie ostebał
stwierczace Państwa Moskiewskich krainow. Strzydła to onego Orla /
ktoremu menowina w Słaskich / Morawskich / Czechich / Niemieckich /
włościach lniać. To wszystko moge ja śmiełe mowić o Żołnierstwie
Polskim de praterio : ale de presenti musz rzec / to eo mowil Daniel
Prorok o oney bestey ktora tam z Orlemi strzydłami obaczył. Alas ha-
bebat Aquila & euuliz sunt alz eius. Powypadaly piora ztych strzydel /
wypierzył sie ten Orzel / co przedtym przedko gonił / teraz przedko wcieba /
nie tylko z obczy / ale y z swych włości / co przedtym śmiełe kowił / teraz
oblow traci / co przedtym cudie gniazdą nawiedzał / teraz swoich obro-
nie me może / przedtym nie bał się y łakomych Sapor / a teraz z niego lą-
dą ptastwo po piorku ślubie / żając się przedtym menowiał na oczy
iego / a teraz go gorby żając Tatarszy goni. Zgola auuliz sunt alz e-
ius, wypierzył su Orzel / powypadaly piorka z strzydel tego / nie widac
oney starey w żołnierstwie ciwizny. Atoż z tej miary potęga Polska
ślabieie. Podżmy ad pecuniam, do pieniedzy / do dostatku / tego nie-
wiem co ma wstąpić Koronę / Podstarkym też być niechce / abym
miał rachować intraty y procenta Polskie : w tym się podobno nie o-
śukam że nie tak dostatek iakoby czaś terażniejszy potrzebował. Przy-
śapmy ad federa do przyiążni y przymierza z pogranicznymi sąsiadzy
Wiemy iakie przymierzeż Tatars / Wiemy iakie / Moskiew / wiemy iak-
kież Szwedem. Ambrosyświety powiędział Non possum esse inter eo,

Dan. 7.

Lib. 2. Offic.

nura pacis, inter quos est bellum fidei. Trudnoś to o spokojne przymie-
rze z Sąsiadem takim z którym wstawiętna w Kelligey meżgoda / a że
my sąsiady takie mamy z ktorymiż wroże bellum fidei, z którym nie pewne y
federa pacis, Jesli tedy potęgą trzech rzeczy potrzebne Militiam, peccu-
niam, federa, iako wczas Politycy / Żołnierstwa / Dostatkow / y przyiaźni /
a pod czas Interregnum y ośierocenia naszego / y federa niepewne / y do-
stątki małe / y Żołnierstwo w dawnych dzielnościach swoich nabyt ze-
śle : z którym rzecz możemy / że słabą potęgą naszą / niebezpieczne sieroctwo /
niebezpieczne Interregnum.

Sześciu w tej mierze Apostołowie / Będąc w sieroctwo ich /
nie boją się niebezpieczeństwa bo wieść przy sobie potęgę mają. Chce-
cie widzieć potęgę Apostolską : obaczmy Żołnierstwo które ich
pod ten czas strzegło / przypatrzmy się dostątkom : wważamy Federa
przymierza y przyiaźni ich. Wiecie co za Żołnierstwo mieli Apo-
stolowie pod czas sieroctwa swojego : Anioły niebieskie : albo nie-
ślybicie że skoro Chrystus Pan wstąpił do nieba / zaraz dwaj Be-
tmanowie Anielskich stali przy nich na obronę. Duo viri asciterunt
iuxta illos in vestibus albis. W bitach biły ich meżowie stali opowie-
dzieli się przy nich / iako więczym ochoczy Żołnierz braci swej Synom
Koronnym / oświadcza się że jest gotow na wszelką obronę od następ-
ujących niebezpieczeństw. Ośierociał Elizeus Prorok / kiedy Eliaś
wstąpił do nieba wpadł w niebezpieczeństwo / bo Krol Syryjski roz-
gniewawszy się nań / dlatego że przestrzegał Krola Izraelskiego o zasa-
dach nani wzywnionych. Posłał Woytę swego częć niemając pod mi-
astętko Dothan / w którym mieszkał / aby go dobyli y Elizeusa Proroka
do niego przyprowadli. Gdy oni oblegli Anasto w koto / wstanie Anaga
Elizeusow / stając się krzyknie Heu heu heu Domine mi quid faciemus?
Aż miasteczko coż czynić będziemy Panie mój. Nie boją się mowi Eli-
zeus Plures nobiscum sunt, quam eu n illis. Mamy my potężniejszą wo-
jsko y żołnierstwo niżd to / y wprośiwszy o Bogą wszechmogącego / aby
śłopiec tego mógł widzieć Kothy Anielskie / każe mu poyrzec na gory.
spoyrzy śłopiec : Et ecce mons plenus equorum & currum igneorum in
circu Eliei. Pełna gora wojow kom ognistych obaczył na obronę El-
izeusa gotowych / a Ktoż ich na odsiedzi posłał Sieroctwo. Słuszną al-
bowiem była aby Aniołowie strzegli Elizeusa / y bronili pomowaz Eli-
asa który był obroną tego y wszytkiego Izraela do nieba zamożby / tego

Aktor. 1.

4. Reg. 6.

w sie

w sieroctwie zostawali. Tęc własnie łaskę otrzymali Apostołowie /
po wzięciu Chrystusa do nieba / Ktorego otrzymał Elizeus / po wzięciu do
nieba Eliaśa Proroka. Wpadł w sieroctwo y w niebezpieczeństwo A-
postołowie / y iako Elizeus Krol Syryjski / tak ich Synagoga oblega :
ale na obronę duo viri asciterunt iuxta illos in vestibus albis. posła-
two Betmanow z Hierarchy gornych / z pułkami y Kothami niebie-
skimi. By były otwarte oczy Apostolskie iako oczy śłopca Elizeusowe-
go poniewieby nie umyśle Woytę na obronę swoje z nieba zstąpić wy-
zwały. Potężny Monarcha kiedy jednemu Krolestwu bierze Betma-
na / Ktorego bronil / aby śniadzi Państwo od nieprzyjaciela nieśwankos-
wało / zaraz na to miewse iesli me drugiego dzielnego tak że Betmana /
tedy jednego albo drugiego Kapitana / w rzeczach wojennych biegłego
z wojskiem posyła. Wziął Bog wszechmogący Elizeusowi Betmana /
ktory mętyłko tego / ale y wszytkiego Izraela ogniem bronil od nieprzy-
jaciół, iednak na tego miewse zaraz mu posłał Aniołow / tak że był mons
plenus equorum & currum igneorum in circuitu Eliei. Wziął Aposto-
łom dnia dzisiejszego Betmana Chrystusa IEZUSA, bo tego dano
dudem ac praeceptorem gentibus, ale żeby iakiego niebezpieczeństwa pod
ten czas sieroctwa swojego nie cierpieli / Ato duo viri asciterunt iuxta il-
los in vestibus albis, zstąpił na obronę żołnierstwo niebieskie z Betmanami
swoimi. Ojaka potęgą pod ten czas sieroctwa y Interregnum Apo-
stolskiego ! Wiecie iako to potężne Żołnierstwo : ieden Anioł mowi
Doktorowie w minutie wywrocić może okragle iakto światą. Dość
mochna rękę swoje pokazał on Anioł / Ktorego przez noc zabił siedm dziesiąt
tryśiacz ludu ięszce więcej ściał / by był Bog wszechmogący nie zawo-
łał. Sufficit nunc contine manum tuam. Dość dość Aniele już przestań.
Wważajcież co to za Żołnierstwo iako potężne.

A dostątki. Chcecie widzieć Apostolskie skarby y premiadze : Wie-
cie Ktore? Obstwo : to wszytek dostatek / to skarby. Wyże mi też teraz
bladziż rzeczy mi Kto : Bładze : y owsem iesłum kiedy prawda mowil
tedy teraz wieść. Aż ten nie nawiałby ma skarby Ktore ma wszytko
czego mu potrzeba : Tak jest. I ichy bogacz Ktore wstąpił swoim me
mi tego czego mu potrzeba. Kiedy nam Theologowie opisiąg skarby
niebieskie porowadzą że jest omnium bonorum aggregatione perfectus,
czegośkolwiek potrzeba y człowiek zamysli wszytko tam ma. Kobydyby
tego nie było czegośkolwiek ściał y potrzebował iakby to był skarby.

Aktor. 1.

4. Reg. 6.

Aktor. 1.

2. Reg. 24.

Apo

Chr. Min.

Cal: Eclo. 7.

Luc. 22.

Apostolowie albo nie mieli resztytego czegokolwiek potrzebowali? Spytamy Pana iá swietego. Páwle swietý macyj wózy iákie dostá-
tki? Co? Dostátki? Wbyto co chcemy to mamy Omnia possidentes. A
w którymże stárbie chowacie to omnia, ten dostátek? Nihil to stárbni-
cá wóśá. Nihil habentes Vbostwo stárbem nášym. Nihil wórkem ná-
šym y blátuś/ wtenzásechmy nabogáti kiedy nie me mamy A śmiec-
cieśm teraz negowác tego że vbostwo nie stáło Apostolom zá nadostá-
tnieyby stárb? Záprawda: Który táki był nie wierzyłby Páwlowi swie-
temu iáwonié wyznawájącemu że oni nihil habentes byli omnia possi-
dentes. Fránciškowi swietemu wśázáły się raz trzy pámenty Czystość/
Postuśeństwo/ y vbostwo/ Nieśce tu powiádáć iáko mu się potázá-
Czystość/ w iákim stroiu Postuśeństwo: ále vbostwo trzymám że się
potázáło w sukim odártey/ nápoły nágo/ bo ie ták Poetá opisał V. d. ssem
propius mea quamna sed mihi sordes. Nudaque pauperas obfuerant.
Sprosus/ ná twózy chude y bláde/ bo się zowió Malesuada fames &
curpis egestas. Bázicy do śmiecku stroiem postáwa y niedza stroia po-
budzájace niż do lutości bo nihil habet infelix pauperas durius in se
quam quod ridiculos homines facit powiédziáł Marcialis. Wic iáko
głowiók swietý y te y owa wedlug słusności przywítáł. Kiedy do vbo-
stwa przyšlo: wiecieś iáki mi ie słowy wósta. Bene veniat Domina pau-
peras. Witayże Miłosćiwá Páni. Miłosćiwé vbostwo. Fránciřku
swietý á coż to zá Miłosćiwá Páni która dobrej sukni nie ma od głodu
vnieta? To v ciebie ten Miłosćiwý co nie nie ma á ten co ma wiele ne-
dzy? Opáť swiát v ciebie idzie Pátryárcho swietý? znáydziac się w:
prawdźie y teraz ná swiecie nowo Politycy/ którzy áby nie me dáli vbo-
giemu Bápłanowi/ po Peticyey iezdzacemu Zakonnikowi/ macyj mu
nie rzeká tylko Miłosć Krze dśóć bosó/ Miłosćiwý Práciacie dśóć o:
dárto/ podobno áby go onym miłosćiwámem od Szpiłterz/ Szpiárme
y blátuśy odegnáti rozumiac że iáko miłosćiwý Práciat bedźie się wśty-
dal jebráć. Zostáwić byśo Fránciřku swietý te Ceremonie Nowopoli-
tikom bo iáko to nie grzechy vbogiemu Miłosćiwáć; Táť iessze bázicy
samemu vbośtwu; Ale nie mianci zá złe bosó tego doświádzył y sám
po sobie y po bráci swoich/ że im vboży byli/ tym się lepiej mieli/ stáło
im vbośtwo zá stárb/ stáło zá dostátki. Doznátes tego po Zako-
nách twóich/ ciego Chryřtus po Apostolách/ że quoties misistis sine
sacculo & pera nunquam aliquid defuit eis. Dlátegoż iá zowióć domina

paup...

Chron. Pra.

Antiph. ex
Bruu. Pred.

Ioan. 14.

Psal. 26.

pauperas. Doznawamy tego y my którzy w Zakonách vbożich ży-
my/ że imiesmy vbożyi tym przedś opátry Domina pauperas. Nie
ma Klastor iýwónáći wnet od Dobrodźciá przymiesie Domina pau-
peras. Podarł się Zabit á nie máś go zá co kupie wnet v Pamacia wy-
prośi Domina pauperas. Jesli Bierviárza trzebá albo iákiey krapki
znáydzie ná to w stárule v Słachciá Domina pauperas. Káśa w droge
dáleka nie dawóy tylko krzyřł na siárre poływi w drodze Domina pau-
peras. Nie móże vboży Bráciřek dśóć/ vstáns w dálekiey drodze no-
gi/ wyprośi podwóde Domina pauperas. Stóimám zá stárb Domina
pauperas. Pámietacie co się przydáło w Rzymie in Conventu S. Sixti.
Pátryárge y Dycu memu Dominkowi swietemu? Nie byśo okruřeny
ślebá w Szpiárni/ w pýmicy nie mogli wytoczyć z náchylonych le-
ciek kropie roiná/ w kúchni nie byśo ná co ognia nálożyć a przecie Dóiec
swietý káśe áby w Refektáriu stóły były przyřtye; A ná coż Dycy moy
kiedy nie máś co iessć? Nic to dśóć w klastorze nie máś/ má dla nas
resztyto Domina pauperas. Przydźie godziná obiádu Benedicite spie-
wáć/ odśpiwawóy do stólu wśiedá/ á ná stole nie máś nic: ledwie co
śiedá áż Domina pauperas pare Anyolow wiedzcie do Refektáriu/ káśe
śliżnego ślebá w refu trzymáncych/ którzy káśdemu Bráciřkowi po
kúłce dawóy precz odešli. Panis oblatus calicis fiantur supplet inopiam.
A nie stáláż im zá Szpiárnia Domina pauperas? Stoi tá nie tylko zá
Szpiárnia ále y zá bogáty stárb. Przecšli nas tedy Apostolowie w
dostátkách. Y v nas ci się w Koronie znáydzie vbośtwo/ ále iáśli pome-
wolne to stárbem być nie móie.

A sedera iákie? przymierze y przyiańi z kim mieli Apostolowie?
Perone leppe niżeli my/ Niech też oni nieprzyiaciele swoje/ Synágoze
Żydowśka y resztyet swiát/ ciárt/ ciáło/ to nieprzyiaciele Apostolscy;
ále że przymierze trzymáli z Bogiem żadnego się nieprzyiaciela nie báli.
Chcecie wiedzieć kiedy to przymierze stánelo: w ten czas kiedy Chryřtus
odchodząc do Niebá rzekł im Pacem reliquo vobis, pacem meam do vobis.
Choćiáby żadney inřey potegi nie mieli krom tego przymieria dośchy
ná tym: stráśne to przymierze resztytemu swiátu. Pámietacie iáko
wiele Dawid vsáł w to przymierze? Poróráda Si constant aduerum me
Castra non timebit cor meum, si exurgat aduersum me praelium in loc ego
sperabo. Nie boie się ná obozow nieprzyiacielskich pókim z Bogiem w
pokou/ nie leśám się vřcow/ áni roth żołnierřkich z grotámi osłrych ko-

24

piy

Sulp. in vita
S. Mart.

pię do mnie obroconych / po ki z tym Panem przymierze trzymam ratu-
je mnie ten we wszystkim. Marcin święty prosił o odprawę Juliana
Cesarza w którego woysku służył / kiedy go Cesarz pytał o przyczynę od-
stania powiedział Chrysti ego miles sum, pugnare mihi non licet. Ale go-
dzi mi się już tobie służyć / bom się na żołnierstwo Chrystusowe zdał.
Krytyknie nań Cesarz / Ale toć to Marcin nie to / Ma tu pugna non reli-
gionis gratia decessas militiam. O utrzymać to potrzeba idzie nie o
Chrystusa. Wiecie co na to Marcin święty odpowiedział? Si hoc igna-
uiz adscribitur non fides, gratia die ante aciem inermis astabo, & in no-
mine Domini I E S V signo Crucis non clypeo protectus aut galea, hostium
cuneos penetrabo securus: Cesarz ięśli rozumieć abym to z boiażni czy-
nił / że od ciebie odstaje / użro się sam ięśże bez broni o wszystko woysko
wderze. Żołnierzu święty w co wśaż że się sam ięśże bez broni potykać
myślisz? Przecież śmierć tacy niż zwycięstwo nieważne. Wśał w Bogu z
którym przymierze trzymał / wśał in nomine Domini I E S V, był pewien
że go ten miał y ratować y obronić / ponieważ wszystkim którzy z nim li-
ge y przymierze trzymają / nie tylko ratować: ale z ośińskiego niebezpie-
czeństwa wśalniać żywili y omie. Szczęśliwe to przymierze ale y czo-
wiek szczęśliwy / który z Bogiem w przymierzu mieszka. Jeśli tego śąd
inąd nie wiecie. Kłā Adāmā wspomnieć / po ki był w przymierzu y w
przyiążni Bożej / poty go wysyłek świat służył / wszystko się go stworze-
nie bało / służyli mu Aniołowie / leżeli v nog jego okrutni lwy iako szcze-
niatā / lāsili się kolo niego meogłāsiane Tygrysy / z Lāmpārtami / y z fro-
giemi Ryśiām igrał iako z iāgnatą / strāsne pioruny nie mu wśygnie
nie mogły / ā Poroz przymierze zerwał / Anioł go z Rāu wygnal / bestye
nań powśtāły / Lwy nań pāzury chwōrōtā / Lāmpārt y Ryśie zabý nań
ośtro / pioruny nań bōg. Doznali y sāmż Apostołowie iako to potrze-
bne przymierze kiedy rzekł do Chrystusa Domine etiam carmona tubici-
untur nobis? Pante co to jest że się nas już y dyabli bōia? In nomine epo.
przymierze to sprāwome. Lepśe tedy przymierze Apostolskie / bogātby
Karb / mocniejszy woyskā ā niż v nas / zātym y potegā wielkā / szcze-
śliwośe sieroctwo / ma go kto bronić. Bezpieczniejśe Interregnum.

**Czwarty wārunek bezpieczeństwa kāzdey Korony
pod taki czas Interregni jest Celeritas Predkość.**

Prawdā to że Rādā dobra potrzebuie wśagi: Pro dco do brzerā-

dzic

dzic nie trzeba być swāpliwym: Nulla res potest esse eadem testu-
rata simul & examinata. Niepodobna to rzecz aby cłowiek porywcy
y predki miał co i wśanego porādzić. Pēn sic predkie porādy żālu
niepotrzebnego ā nie rydślo ā bāwōiā. Tardum consilium longē przślan-
tius est, princeps autem semper habet comitem penitentiam perwiedziat
Lucianus. Wśiādome nam wszystkim dobrze Augustā Cesarzā sām bōi m.
Ten y nā pu gaci ryśować / y nā monecie kuć kazał / dwie rzeczy sobie
przećwne / Delphinā y Kotwicę / Delphin naprātśa rylā w mōrzu
wśok plynie / sūżle się ledwie ię korona / Kotwicā zās w biegu pra-
dkim Okrāt zātymy wra / ā przytym przydāie te słowā Festina lente
Kwāp się ale pomalu / Jākoby chciāl rzec ięśliś z natury porywcy predki
iako Delphin y do rādý y do wśādý / micyż przytym Kotwicę aby Festi-
natio była lenta. Plato takich co to swāpliwōi sā y porywcy w rādzie y
w mśy ch postępić przyrownal do cłowiekā prākto się wbiērācego /
cłowiek w wbiēraniu swāpliwōy niepodobna rzecz aby nie miał w
śym pōbłādzić / ālbo się nie bōgōśe / znāć bēdżie że w pierzu ā nie nā sto-
mie leżał / ālbo kātē nie tāt iako trzeba wyśedōlōnā w dżicie / ālbo co nā
mice włożý / ālbo gużikow y bāstec medopnie / ālbo cīmý opāt obuie /
muśi przećie byc znāł swāpliwōści ktorego się potym mēdzy ludźmi
wśtydżi: tāt w porywcy y swāpliwcy rādzie muśi się przećie cokol-
wiek nie dośtonāłości pokāzāć / czego potym żal y wśtyd: zāwōte tedy sła
y w rādzie / y w rzegādch żāwōkłāi y ch ā wślnych swāpliwōść. Jednāż
kiedy omieśliwāne y wśelō ālbo Rzeczypospolitey / ālbo persone sro-
dliwa / uż w ten cās trzeba swāpliwie y rādzie y cymie. Quintus Cur-
cius nā bārdziej chwāli Alcxandrā wielkiego z predkości: Nullam virtu-
tem regis illius magis quam celeritatem laudauerim. Bog wśechmogō-
cy dośc ten merydśly jest w niepōuśtych sprāwādch swoich / ā przećie kie-
dy tego potrzebā / nāżbyt swāpliwcy y predki bywa / tāt że go Prorok
māło me do orwēg co postā bieży / ābō do zāwōdnikā przyrownal: Vocāno
men eius accelera, ipolia detrahare, festina prādari. Syn Boży wiecie iako
się dślugo nā świat wśiērāl? Expectans expectauit Dominum porwiedziat
David w osobie wśykiego światā / nā ciekālem się Pānā rydśoli przydżie
Morā facientes pōnō do mīcauerunt omnes & dormierunt. Tāt się dślugo
bāwōiel, że wśyścy mēmal iākoby wiecey się go nie spōdżiwācie pōśne-
li / ā przećie kiedy przyśedł cās ktorego się miał pokāzāć nā świat / o-
dżiany w siēnke cłowiekōw nāśego / był tāt predki y racy że go

Apuleius de
Eco Socras

Andalog.

Tranquillus.

Lib: 6.

Isa: 1.

Psalms: 99.

Mat: 25.

oblu =

Canti. 2.

oblubienca do dżkiego Jelenia w biegu przystawiała venit saliens in
montibus transiliens colles similis Capre hinc illicque Ceruorum. Jęko
Jelonek stał po górach / przestąpił w górę / A kiedy na nieprzystajno-
ty swoje przy stożeniu swiata nagle napadnie: O iako przedzie / y nie-
słodziejanie będzie przysięcie tego / przypadnie iako piorun / który w reży
miancie na Jachodzie stońca obaczył / w ktorey się na Wiskodzie pota-
zał: powiada Eltcheus swiaty licet exit fulgur ab oriente, & p. et vi-
que in occidentem, ita erit & aduentus Filii hominis. Zobra tedy jest
przekość / gdy czy y potrzeba mieć / a nabardziej kiedy zwolni albo
Rzeczypospolitey albo personie szkodliwa.

Mat. 24

Y w tym Czwartym Warunku musimy dać dant Apostołom
Pánstwu / przyznawość że szesłwsi w sieroctwie swoim niżli my: A
zaś me tak: lemmie prawo Polskie / albo swawolna niegoda / (ktorey
Panie w swoy) iako długo przewlec może sieroctwo nasze wpyły
wiecie. Rozgót w prawdzie bieżała Atalanta / czyżo dostrocyć chci-
ła namiętzonego kresu: przedto myślała odprawić zawody swoje. ale
Hytry Hippomenes iako postzegł / że dobiega zamiętzonego mroscia /
co raz to iakbto siate cięsał / aby się około niego bawiła / a on tym cza-
sem swego dowodził. Wiemci ja żeby osierociła Koronę naszą / rada
iako druga Atalanta co napredzey do kresu sieroctwa swego przybie-
gła y tam Ince regnum swoje skończył Páną przywitała: ale kto wie
ieśli się nie znajda i czy Hippomenesowie / ktorey co raz to cokolwiek
zaczyna / aby się ta racja Atalanta zabawiła / a oni tym czasem swego
dofazowali. Wrożyć niechce: ale y mnie y każdemu obawiać się wol-
no takich ciwiekow, na takich kiedyś przotowie nasi kończac niebezpie-
we Interregnum swoje mało nie potkalieli. Puścił zawody wysytek
Senze do kresu namiętzonego y Drodniak rekt: gozie y Interregnum
zmieść y Páną pdać szesłwsi mało ale napadły na gwoździe koncyfste
od Lesła zdraźliwe po goście i rozsiłane / wprzód y konie zagrozdili
y samu na drogiu młilo me swankowali / niż Interregnum skonczył. Y te
raz to trzymam o smutnym Senacie Krolestwa naszego / y o kazyym
prawdziwym synu Koronnym / że by rad iako napredzey te zawody
skonczył: bo ktożby sobie przedluzenia żyzył: ale kto wie ieśli stangé /
y zatrzymie się nie musi / napadły na iakie zdraźliwe ciwieki albo kon-
cyfste gwoździe pokretych siacy. Sam ty nas strzeż Boże / ktorey trzy-
masz in manu tua omnes fines terrar: A daz aby ten osierocił Koronę

Ouid. lib. 10.
Metam.

Cyp. lib. 2.

ny Pol:

ne Polskiey Ciel / co napredzey zwał Páną, aly racja pogotia
W. K. L. iako napredzey dogoniła tego / ktorey us ty ed wielow Bo-
rone Polska obiecał / y namiętzył. Y w tym tedy szesłwsi jest sieroc-
two Apostolskie / bo dośi krotkie: dżenie dni tylko trwało: przedto
o dostojnoscie / y de securitate idz Connocacyj stongono w Consisto-
rzu niebieskim. Traktaty w rychle stąwały: bez zrolozi zgodzono się na
polsce / ktora po Chryście Panu miała nastąpić / a napuścić kon-
carie widzi. Pięć Plinius że Rzymianie w te czasy / kiedy iscie zega-
row iak dostojnosc na świecie nie było / zająwali zegarow wodnych od
Cyprona Nasyki wprzód wymysłonych / (takie to były zegarki iako v
nas owe cięce / iedno że w baniegi nie sypano prosu ale wody pie-
ney naleziano: A iako Viktorus pięć zwały się Clepsidra stillantes)
prze iednak mym zdaniem musiały mieć ten defekt / że lecie straciły /
a imie przedluziły godzin: czemu? kto nant Philosophich sz iadom
e i to się może domyślić / zimno ma ta własność / że Condensazęcy
u ilgetne zagaża / woda mrozi / w lod twar dy y mrozy przemienia:
Gorgo zaś ma ta własność że rarefacie rzeczy geste cyści / y rozrzedza:
bo wrożemy że lod topi / y most przepuści: że tedy od mrozu choć nie
zmazła / przecie iednak geściła woda w zegarku / albo raczy w banie-
giach tego zatył: tej tak pretko nie mogła cieć: że lemmie cięła godzi-
ny też dłużce bydy musiały: że zaś lecie ciepło stonczne rarefaciebat cy-
ścielo / y zatrzymywało w swej przyrodzoney rzadkości / y przeźrocysto-
ści woda / zatył też przedzey cięła / y godzinę musiały bydy krotke: Jest to
l owiem doświadczone że im woda cyści y rzęda: tym przedzey cieć /
a im gęstsza tym bey plynie. Spyta mnie kto z was słuchając moją com-
tu te zegarki przypomniał: Abym rzekł: kad to pogłóże tak pretko
skożone sieroctwo Apostolskie. Rozumiem ja że y sieroctwo nasze ma
y sieroctwo Apostolskie mało swoy zegarek w wiecznym przeżyreniu
Boga w szesłwsiem namiętzoney / a boday nie taki iakiego zająwali
Rzymianie / boday nie Clepsidram stillantem, bo pominem aqua mul-
ta y opuli mulci, tedy y zegarek czasow nasył iako woda przedto plynie.
Namiętzył był Bog godzina ktorey skończy się mało sieroctwo Apo-
stolskie: namiętzył y nam godzinę / ktora gdy dobieże / skonczy się Inter-
regnum nasze. Szesłwsi iednak w tej mierze Apostolorow Pánicy /
bo się przedto skończyła godzina sieroctwa idz / a na zegarku naszym po-
dobno się przedluzi. Dla czegoż? Temu że zegarek idz cięł lecie w go-

Psal. 44.

Nat. Hist. lib.
7. Cap. 60.

li. 21. cap. 1.

rgcu

Ecc. in Prof.

racu niebieśkim ; przy promieniach Słońca świętego / iako Słońca niebieśkiego : które są w sobie frigidum a co wielką nęć ciarda motulinaz. A jeżeli nątego ięśli ciepły promień Słońca świętego / albo gorąca miłość przeciwko Oyczyźnie / me sągzeie / perennium albo zmorsone grzechami serce / albo wrodzona animusowa oziębłość / godźnie y czas sieroctwa przedłuży. Przystąpmyż do ostatniego warunku.

**Piąty warunek bezpieczeństwa każdej Korony
jest *Aequitas in Electione personae*. Słusność
w obieraniu Pána.**

Anym zdaniem napotrzebniejszy. Bo na tej po wielkiej części y mądrość opiekuń i należy / na to sobie y zgody każda Korona żyć / aby mogła zgodnie godnego obrac Pána / na to się y w potęgę armii Pánstwa / aby potężnym a niegodnym potężnie odpor mogły dąć. A naszym je ta *Aequitas* zawisła : na Godności : naszym aby godna Korony Pánstwa umiano y B rano wybrać persone. Tle jednaki rozumieć mogą Historykowie : Cztery rzeczy przy godności opatrowały y opatrung Monarchie świętą / gdy obierali y obierali Pánów swoich : Religionem naprzód indigenatum, Primogenituram a Merita, Wiara y Religia / Oyczyzna / Pierworodztwo / y zasługi. Wiar bo ktożby sobie z Chreścian Poganiną żyć / który z Ritholików Bełretylą / który z poganow Ritholiką : Cum nihil sit humanis rebus si de praestantius eam cum na vi oportere defendi. Strzeżo się takich Monarchow którzy Pánstwa psula y nięca / albo którzy cięło Tyrannizma a ktożby się męstrzeł takiego / który duży chce y może zatrącić. Jużto niebezpiecznie Krolestwo które bezbożnego Pána obiera. Się w Bogę bęć i y błogosławil Krolestwo pobożnych Pánow / a nięził niebożne Monarchy. Za czas Dawida błogosławil Bog Pánstwo Izraelskie / gemuż / a bożem żaraz Kroleim zostawil o Kelligie myśli iamyślał wal odebrać A te Pánsta od Philistynow / y zbudowal Bościol mądrłatorowi ięg świętemu. Za czasow Jozaphata Krola błęśliwe Pánstwo Izraelskie Ołazegoż : Quia non speravit in Baal, sed in Deo patris sui, & perrexit in preceptis illius, & non iuxta precepta Israel. Salomon błęśliwie pánował / po ki pominął na Testament Oycow / który mu przy śmierci zostawil mowiac Proficere poteris si obierues mandata

Lact. l. 5. in. Cap. 10.

2. Reg. 6. & 7.

2. Par. 12.

1. Par. 22.

Izraela

aeque iudicia quae praecepit Moyses : legi storo sie edal za białwochwalę swem / żaraz wylęsal one strasna sentencya Boga : Lraumpens icindam regnum tuum & dabo illud ieruo tuo. Malusientka rzecz wyymiel Rudolph Groll Babspurstki przodek mgdy niewyśławionej rodziny z domu Katuskiego na chwale Boga / gdy z konia z siadłszy / káplánorowi który Bogu w Sakramencie Naswiatłym niósł / mieysca wstapiel / sam przebo za nim idac : a iako go za to Bog w potomistwie tego wywylęsal : wie każdy który wrota potęgi domu Katuskiego. Opaczynim zaś sposobem o Herodzie Agryppie czytamy / że me dal honorem Deo conun plus a veribus expiravit. Kobactwo roztoczyło żato że nie oddał cęi Boga w bęśchmogacemu. A nie dżw : bo to samże Bog obiecal. Quicunque glorificaverit me glorificabo eum, qui autem contempserit me erunt ignobiles. A to mie chwali y ia go wystawiać beda / a kto mie zuwaza z infamowany bedzie. Naprzód tedy Kelliga opatrowano przy obieraniu Pána. Non enim debet qui aliis imperat eum ignorare a quo ipse regit. Mowil Etphanes Philozoph.

Opatrowano y Oyczyzna : aby nie cudzoziemca ale rolasnie w Koronie zrodzonego obierali za Pána. A tego wywodzie z Historykow nie chce / gdyż rozumem je prawo Boga / bedzie w nas wazniejszy nad wysytke dowody Historykow : Miel prawo żydzi od Boga dane. Non poteris alterius gentis Regem tibi facere, qui non sit frater tuus. Izraelu nie bedzieś sobie obieral za Krola cudzoziemca : a co Bog rostał w tym błedu me mąg. Wice y Wice wysytke Politykow A y siotcles / a iaz nie wiecie iatcy byl o cudzoziemcach opiniey : Cudzoziemski Pan (mowi on, tak pożyteczny bywa iako Szaranka w polu medba ta o mney : scia : gózie pądnie śianowac am trawy / am kwiecień / am kula / am kłoso me vmie / napaszy sie y wysytke w mney obrociwszy odleci : Tak wiec czyma Cudzoziemcy mney nie śanma / am person / am praw / am dobr / a bywa y to że z bogactwoy sie Korona opuszcza. Wice y pierworodztwo a za me wielkiej wagi w wysytke Narodow w Elekcyach bywało : wlażnie to wielka cięć Monarchy świętą / gdy żaraze pierworodnych synow / zmarły Pánow swoich za Krole nie obiera / ale przyjmie y wmarwa : iakoby od samego Boga nauczona / aby temu Korony y sceptra swoje podawala / ktoremu on wprzód natura / żywoť y zdrowie kosztowne nęd wysytke Korony świętą / z łasły y zgodroblwości swojej darował. Nie vmie y sama natura : cierpiec tego / gdy

3. Reg. 11.

Act. 12.

2. Reg. 30.

Deut. 17. C.

5. Polit. C. 3.

E

Kto w tej

Herod: in E-
rato & Ma-
ertino.

Kto w tej mierze podise y osiŃac chce pierworodztwo. Pamiatacie co piŃa Historye o Arystodemie Krolu Lacedemoniskim? zrodziła mu Krolowa pierwszym pologiem dwoie bliźniatki: iedną słuczna y chytra białogłowa medciała żadnym sposobem oznaymie / ktoryby był pierworodnym synem; a to dlatego aby Krolow wyznika iednego z nich / ktorego by iej nie prawo / albo przyrodzenie podalo / ale ona sama sobie wpodobala. Strapiony Wciec ze miewie perwego dziedzica. Smutny y Senat ze poznac nie moze Pania: Prozba sprawic nie nie mogli / bo Pani wpona: grozba tez z nie postapowac / y milosc malzenstwa niedopuszczala: y sluzna wymowka bronila: Powiadala albowiem ze y sama w boleściach wielkich badac / nie wozela ktoryby z nich wprzod swiat ogladal / y tym wszystkim prosby y grozby zbywala. Na zdanie białogłowy / ktore tam sluzely spuscic sie Senat medcial: bo pono y te wznajac sie okolo z bolaley Krolowej / dziatki pomeŃawoŃy zapomniały ktory wprzod / a ktory po nim był zrodzony. Coż czyni: zdajmy to natu: rze samey / KzyŃna w Senacie: zaszadźmy spiegi w pokoju Krolowej / ktorego wprzod calowac / oblapiac / pierśiami karmic / y kapiac bedzie ten syn pierworodny: Szewna rzecz. Nie mogła na to natury swoiey nawięć chytra Krolowa / aby kiedy pierwey pocelowac miała wtorego niż pierwszego; aby wprzod do pierśi przypuścić tamtego niż tego / z tym sie wprzod y częścicy pieścić: tego naprzod kapić / temu wprzod pierśi macierzyni podawac sama kazala naturą; medcąc mu krywdy wczynić: PoszczęŃy tego spiegowie / w Senacie Krolow y wszystkim Senatorom referowali: gdzie zaraz dekretem uznano / ze ten a nie inny jest syn Pierworodny / Ten dziedzic / ten Krol / bo go sama natura zatrac meumiała / choć matka pierworodztwa tego wydac medciała. SłyŃkala dekret Krolowa y przysadzone synowi Krolestwo; a widzac ze to sama natura sprawila / medciała bydz przeciwna przyrodzeniu / za medcawoŃy zdrady y obludy swoiey / uznala ze ten jest a nie inny syn pierworodny ktoremuście Panstwo przysadzili. PatrzcieŃy ze y natura sama iako do żywota tak y do Krolestwa synowi pierworodnych promowuje; y z cierpieć tego nie moze gdy ich kto podiac myśli. A Stadze to ma natura? Ab auctore naturae Rieczy Philosoph: od Boga; Co iesli tak jest / tedy mein zdaniem tej opiniey byly y sa / te Monarchie ktore Pierworodnych synow za Pany przyjmuię / Ńeby y Bogu y naturze nieprawe byly gdyby ich minac y osiŃac miały / dlategoŃy zaroŃe

wielkiey

wielkiey o nich wagi byŃo pierworodztwo. Ale y Merita: zaslugi: wazono przy Elekcyach. Pamiata cie co wpatrowali Żydzi w Sedeonie kiedy go sobie za Pana obracć chcieli? zaslugi Merita. Dominare nomen tu & Filius tuus, & Filius filii tui quia liberaŃi nos de manu Median. Zaslu: żyłś to sobie Sedeonie abyś był Panem naszym / y z potomkiem twoim / bos nas wybawił od Madiantow; tak wiele razy zdrowie y krew twoia odważyłś dla nas; zaszawiałś sie za zdrowie y dobra nasze / tak w potrzebach iako y w Obozach: Dominare nostri habēŃe Panem naszym. Wielka to w ludzi wważnych zasługa kiedy kto za poŃpolite dobro / cało nieprzyiacielowi stawi / krew swoie ofiaruje / zdrowie waży / wielka y godna aby Krolestwem była placona / bo czemuŃy takiemu odmawiac ma Krolestwo wszystko Korony swoiey w pokoju / ktory dla zatrzymania wszystkich Korony zdrowie y krew swoia wazyl w niebespieczeń: stwie y nieszczęciu: godna rzecz aby zdrowie persony Krolestwa godney Krolestwem placone bylo. Samemu Panu naszemu czymŃe to zaplaco: no / ze stanaŃyŃy obozem na gorze Balmoryey / krew swoie y zdrowie wazyl / dla Rzeczypospolitey wszystkiego swiata? Monarchya swiata: Data est mihi omnis potestas in caelo & in terra za coŃ? za to ze Humilia: uit semet ipsum usque ad mortem. Ma tedy do Korony pretensie wiel: kie y zaslugi. Krolestwo Niebieskie meporownanie wielke y potężney: Ńe nad wszystkie Monarchie swiata / komuŃy sie dostanie iesli nie zasluo: nym? Paweł swiaty medcay bedzie swiadkiem: dlaczegoŃy tobie Pa: wele swiaty Reposita est Corona iustitiae? dlaczego cie czeka Korona w niebie? Ze bonum certamen certavi cursum consummavi fidem servavi. Odpowiada: zgola dlatego Ńem to sobie zaslużył. Te tedy ctery Con: dycey przy godności / wielka wraga swoie miały w Krolestwach swia: ta / zwlaszcza tych ktore w sieroctwie swoim chciaily zachowac. Equita: tem in Electione, ktore zas nato niedbaly / zaroŃe nieŃzczęcia / niebespie: czeństwa krowie rozlania doznawaly.

Niechci dyspuowac cum quali Equitate y Electione. ŃoŃney Inter: regnum y sieroctwo swoie Korona Polska / bo niewatpie o tym ze iako w Kadey Elekcyey / tak y w tej y summienia swego nienaruszy / y niko: go iako matka nie wkrzywodzi. Jednak iesli sie z wielka wolności Pol: ska rozpusta / Confederuje / czego Panie zamaruy podobnoŃy y Equi: tas zwlaszcza slaba oftapowac musiála. Zatem y z tej miary nie nabyt bezpiecne Interregnum nasze. A ŃezęŃhwoŃe Sieroctwo Apostolskie

4

Niechc

1ud. 8.

Matt: 28.
Phi: 2.

1. Tim: 4.

Niezbladziła Korona mąyestatu Bożego in Electione personz, albowiem po Chrystusie Paniu własnem tektora sama Equitas poddała, zesłano im persone. To jest Duchą Świętego / trzecią w Trojcy Przenajświętszej osobę.

A z ktoreyże to miary Duch święty po Jezusie Chrystusie Paniu successia bierze w Rzeczypospolitey Apostolskiej? Upatrowano w tym naprzód Religia: nie z tej miary aby Duch święty miał bydź teżże Religiey co Apostosowie; bo on iako żadnego nadsie Boga znać nie może: tak też ani Religiey nie zna: ale dlatego że on według obietnicy Chrystusa Pána miał docere omnem veritatem. Prawdy miał nauczyć Niebieszczey; na ktorey Religia Apostolska y Chrześcianańska zawisła. Upatrowano potym w Consistorju niebieskim Indigenatum; bo w teyże Wyzywie co Chrystus to jest w Niebie niepojęty poczęte od wiekow miał Oyca y Syna spolistotnego. Upatrowano w nim y to co się w Boswie pierworodztwu rowna/bo choć Duch święty iako z rodzonym tak pierworodzonym nazywać się nie może iako się może powie iednak że Immediate à Patre & Filio procedit, iako Theologowie wcz / nie miał insey persony ktora by przed nim od Syna pospolu y od Oyca pochodziła: ta sama immediata processio stoi mu za pierworodztwo. Upatrowano y Merita zastugi (rozumiey to bąznie Theologu / bo i w tem że w Boswie ani meritum ani premium mieysca nie ma: dlatego że pierwsze z nich iako subiecta względem tego ktoremu się przystugnie a drugie defekt znaczy co Bogu przypisać się nie może. ale bierz tu meritum zastugi za to kto częg godzien) godzien tedy Duch ó. albowiem zawse zaslawał się za honor Chrystusa Pána Krola Rzeczypospolitey Apostolskiej. Przy Chrystie z rownał się Chrystus Pan z grzesnikami/lecz Duch ó. w Gola: bici wfazał że to był nie grzesnik ale Bogiemu rowny. Na gorze Thabor y tam potwierdził Boswa tego presentia swoię. Sama tedy Equitas tego potrzebowała aby on successia brał w Rzeczypospol: Apostolskiej. Ale kto się tym nie kontentuje łacno y o inia przyczynie. Prawo było w starym Testamencie przytę / y zachowane / że kiedy ktoby tego swiata zchodzil nie zostawioşy potomka / ktoryby zatrzymał dom y famlię jego / y zostal dńedzicem wşyřitich dobrzebranych / powinnen był brat rodzony zmarłego głowietę / żone jego poiać / a to dla dwu przyczyn: Naprzód aby pozostała redowę miała opiekunę swego / y nie była w mełogostawienstwie Bożym / ktore żydzi w ten czas sobie naradziły przypisowali / kiedy bez potomstwa byli. A druga vt łusca-

ret semen fratris sui aby wstrześcił pokolenie y potomstwo bratu swemu pogrzebionemu / wiec żeby niezaginelo wiecznie imię brata tego w Izraelu powinnen był pierworodzonemu synowi dać imię rodzonego brata swego. Kto to prawo dobrze y wważać y stosować będzie / pretko obaczy z ktorey miary Duch święty po Chrystusie Paniu successia bierze w Rzeczypospolitey Apostolskiej: Miał iednak obęg obliwie: mca Chrystus 1 E Z V S Pan nasz / kiedy tu znami był na świecie: o ktorey kiedyś przez Salomoną mowił Hortus conclusus soror mea sponsa, y na drugim mieyscu. Ta to jest przysięciółka moia, Golebica moia wrodzawa obliwie: mca moia, ktoraż: Ecclesia. Boć iol zgromadzony z dwunastu Apostosow; odumiał Chrystus Pan tey kochanki / nie znać było pledu tego na świecie: niż było zaginęło potomstwo Chrystusowe w Apostołach to jest kochana coregka tego Wiara ó. bo erant tardi ad credendum. Piotr się go zaprzął / Thomas nie wierzył Nie widac było na świecie tey Coregki: a ktoż był powinnen y w domie sierociółę wziąć w opiekę / y wstrześcił pokolenie Chrystusowe na świecie / y imię jego ktore żydzi zatlumić chcieli w świat: według tego prawa / należało to bratu tego rodzonemu Duchowi świętemu / trzeciemu w Trojcy Przenajświętszej personie. Podobno mie tu podchwytneş w słowku Theologu / że Duchą świętego rodzonym bratem Chrystusa Pána nazywał: Podeyż: rzana to v łebie prawda? Nysliş sobie iakoż to Duch święty ma bydź rodzonym bratem Chrystusa Pána / pomieważ nie jest Synem Boga Oyca? Non factus nec creatus nec genitus sed procedens mowi Athanasius święty iasli non genitus tedy też bratem jego bydź nie może? niewatp o tym Theologu. Może się Duch święty nazywać Bratem Chrystusa Pána: nie dlatego aby miał bydź Synem Boga Oyca/oraz Chrystusem Paniem / iako dway bracia rodzeni z rowia się Synami iednegoş Oyca: bo on non genitus nierodzi sięz Oyca. A iasli głebiey chęć / bo ex vi sue processionis non procedit vt similis zątym ani Filius, ani imago factus nazywać się może: ale bratem się zowie ratione originis ab eodem principio. Iako albowiem dway bracia rodzeni pochodzą od iednegoş Oyca / tak Syn Boży y Duch święty pochodzą od iednegoş Oyca: choć rożnie / bo Syn pochodzi od Oyca tylko / a Duch święty y od Oyca y od Syna oraz.

Jesliście kiedy czytały co się przydało Federickowi trzeciemu Cesarzowi z iednym jebratem / a iako niektorzy odais Hispánem / tedy pretko z rozumiecie iako Duch święty nazywać się może ratione originis

Cant: 4.

Luc: 24.

In Symbolo fidei.

Ga. Ins & Lu. Do in fa.

ab eodem principio bratem Chrystusa Pana. Odprawował Seym w Norymbergu: wracając się do pokoju z Seymowej Izby / w ósmym miesiącu zebrał się do antycameri: gdy go pokojowi pytali o go go by chciał / y pocoby przyjechał na pałac Cesarzki: Jaki to dumny Hispan / śmiecie odpowiadał: do Cesarzami przyjechał / iego przywitając myśle / iako brata mego rodzzonego. Pozna to w śmiech obracać / przecią on bez śmiechu / y raz y drugi tak długo się tego dopomagał / aż się do wstępu Federika Cesarza doniosło / każe go puścić do pokoju / y zapyta / kto by się miary bratem iego mienił / ponieważ Ociec mój takiego syna nie miał: Odpowiedział Hispan: że wszyscy ludzie świata są sobie rodzeni bracia / bo jednego Ojca mieli Adama / a że ty Cesarzu prawdziwy syn Adamowy / jesteś też y mnie rodzonym bratem: przetoż prosię cię ratuj mi iako brata. Niepodobala się dumna Hispańska Cesarzowi / dawaj kwartnik kazał mu wynieść: Obaczywszy Hispan mały ratunek od rodzzonego brata: rzecze / Niezwykły Cesarzu / nie wstydź się / będzie tak bogatym z jedynym kwartnikiem brata swego z pokoiu wyprawić: Dość masz y nabyć mowi Cesarz / kiedy każdy brat rodzony tak wiele da iako ja / będzie bogatszy niżeli ja. Widzicie tedy iako się ten zwał bratem Cesarzem / nie dlatego aby miał być synem Ojca Cesarzkiego iako y on: ale ratione originis ab eodem principio, że od jednego przodka to jest Adama obaj posli. Tak Duch świętego nazwać możemy bratem Chrystusa Pana / nie dlatego aby miał być Synem prawdziwym / od Ojca z rodzonym / iako y Chrystus Pan / ale ratione originis ab eodem principio dlatego że od tego przodka pochodzi Duch święty / od którego pochodzi Syn Boży / aż różnie bo Syn Boży pochodzi od niego per Generationem. a Duch ś. per processionem passivam. Co gdy tak jest sługa była / aby Duch ś. iako brat z stopił na świat / wziął w opiekę opuszczoną od Chrystusa Pana wdowa / wstąpił w sercach Apostolskich plod Wiary Chrystusowej / w której y my odrodzeni / do tych czas żywiemy się Christiani synami Chrystusowemi. Szczęśliwie tedy y z tej miary sieroctwo Apostolskie / albowiem nie błaznia Korona majestatu Bożego in Electione personae y owsem tej Korony samą Beatrix pokazała / sukcesja w Rzeczypospolitej Apostolskiej podano. A sieroctwo nasze jest z Equitatem ogłaszając obawia się błędu y rozdykając serdecznie Pana Boga prosi / aby persona te która on godną Państwa tego wyzniesł / wstąpił co przedzy obaczyć dał.

Wiem że sobie wszyscy życzyć co przedzy widzieć koniec sier-

ctwa y Interregnum swotego: życie y ia iednak nim się to które wstąpi Korona cierpi skocz / skocz ja to / o którymś do tych czas mnie mowiącego słuchali. Rozumiem albowiem że już dobiegł i koniec temu com obiecał. Podzielenie się był dyskurować / kto z nas szczęśliwy czy Apostołowie po w Niebo wstąpieniu Pańskim: czy my po w Niebo wzięciu dusze Krola Pana naszego: z iednej strony obaczyliście niebezpieczne Interregnum nasze / iako y każde / bo niebezpieczne jest Koronie / y poddanym. Z drugiej strony zaś szczęśliwych w sieroctwie swoim widzieliście Apostoloro / iako lepiej pod czas takiego niebezpieczeństwa obwarowanych. Opiekunem tam światła Pana Matka Boża Virgo prudentissima. Tam zgoda iednostajna. Tam potęga y żołnierskim y dostatkami y przymierzem Potentata niezwyciężonego vgrontowana. Tam prawda nie odwołana. Tam Pan według słusności y Consiistorja Trojce Przenajświętszej podany. Ze tedy warunki nasze z temi / trudno równać mamy / niebezpieczne sieroctwo nasze a niż Apostolskie iawnie przynajmniej musimy. Jestże każdy taki sposób nato / (Rzecz kto) abyśmy szczęśliwie to Interregnum, y sieroctwo nasze przy tak słabych warunkach bezpieczeństwa Koronnego stoczyli: Jest. A któryż: Ten którego Apostołowie zajęli / chcąc sobie opiekuną mądrego z iednak / między sobą zgoda zachować / y w potęg Collegium swoje vgrontować: a słusnego successora prawda y nie odwołanie otrzymać. Wiecie który: Modlitwa święta. Jaki Apostołowie pod czas sieroctwa swotego. Erant omnes vnanimiter in oratione. Tak y nam trzeba być vnanimem in oratione. Jednostajnymi w Modlitwie. A czego Modlitwa pokorna nie sprawi: Jesli iey do nieba niepuścza / tedy się sama wodzi / y sprawi co potrzeba: bo Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & non descendet donec altissimus aspiciat.

Namitka Oyczyńno moia Korona Polska / wiec co ia tobie za naprzemnieży bezpieczeństwem wamunet daie. Ora. Proś modlitwa. A że byś wiedziała iako to potężna modlitwa o Boga wśchmogającego w takich niebezpieczeństwach słuchaj co powiem: Roku 1622. Przypadł pod Antwerp / dzielny w rękach Ryćerskich Hetman / ale w Heretyckich błędach załamany grzeszył / Maurycius Comes a Nassau, wódz wszystkich Prowincyi z Holandyi z Konfederowanych: Noc była nadzwyczajnie widna. Niedopuszczeli ciemności nie tylko się bronić / ale y nieprzyjaciela obaczyć. Trafił y na strażnym zmorzono. Widząc dobra ofiara do nabycia tak mocnego / potężnego / y po wszystkich świecie

Ad. 1.

Eccles. 39.

Ex Ico: cum
infanti Hsp.
dicato.

Cheżeściańskim sławnego Miasta / cicho drabiny do murów przysła-
wie myśli / Żołnierstwo y piechota / do ucieżenia fortecy gotować po-
czł. Była tam w ten czas jedyna błogosławiona y Bogu miła Pamiątka /
Żakonicą świętego y nigdy według godności nie wystawionego Ża-
konu Oyców Karmelitanów Bosych: wielkiej oney y przed Bogiem y
w Bościele Bożym matki Teresy świętej Corty y w fundowaniu Ża-
konu świętego z obławienia Bożego naznaczonego Companta / na imie
Anna à S. Bartholomeo. Kiedy już nieprzyjaciół do Miasta przybliżać
się począł / usłysz glos w Celi swojej Żakonney. Ora Filia. Ora Filia.
Modl się Corto. Modl się Corto. Wstanie y porwie się z guynego snu /
w którym Interim pulnocney oczekwała / y kłękawszy na kolana swo-
je poogie chwalić Najestat Pański. Gdy już Maurycy drabiny do
Murów przysłać zaczął / znów glos kryknie. Ora magis. Proś ie-
sze bardziej. Proś ieśże y modl się żarliwie Pamiątka świe-
ta / Kiedy już po drabinach Żołnierstwo na Mur wstępować pocnie /
W tym trzeci glos ieśże wielkij usłysz. Adhuc magis. Proś ieśże bā-
dziej Corekto: porwie się żartym / siostry Żakonne pobudzi / wysłkic
na modlitwę pospolu z sobą zwiędzie / poogie chwalić oraz wysłkic
Najestat Pański / a w tym straż nieprzyjaciela postrzeżł / z wałowy
Murów spędził / Zamek y Miasto z niebezpieczeństwa wyrwał.
Te słowa ta tobie dā za naprzędniejszy warunek / namilża Oczymno
moją Borono Polską. Jeśli widzisz następujące niebezpieczeństwo
podczas Interregnum twórego. Ora Filia. Proś modl się do Boga trze-
go. Jeśli obaczyłś ospałość straży twojej Ora modl się. Jeśli postrzeżesz
że nieprzyjaciół wstępnie na potężne mury wolności twojej Ora magis.
Proś ieśże bardziej Pania. Jeśli się kto nasadzi opanować woytko
Państwo twoje Adhuc magis. Proś ieśże żarliwie. Gratia penetra-
bit hūbes & nōn discedet donec altissimus aspiciat. Oproś modlitwą y
godnego Pania. Przeki sieroctwa twórego koniec. Potęgę twoją wmo-
cni: serce Synów twoich piekna zgodą zjednoży. Opietunowci two-
mu dźielności / mądrości / tym więcej od Boga zjedną a siebie w da-
wney ozdobie swojej zatrzyma. Czego nam day do czuć Panie /

który żyjesz y królujesz na wieki /

A M E N.

